

Miira Tyni

Vasenkätisenä muskarissa: ”Saanko soittaa vasenkätisesti?”

Lapsen mahdollisuudet soittaa itselleen luontevalla tavalla

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

30.05.2023

Tiivistelmä

Tekijä:	Miira Tyni
Otsikko:	Vasenkätisenä muskarissa: ”Saanko soittaa vasenkätisesti?” Lapsen mahdollisuudet soittaa itselleen luontevalla tavalla
Sivumäärä:	43 sivua + 2 liitettä
Aika:	30.05.2023
Tutkinto:	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto:	Varhaisiän musiikkikasvatus ja taiteen soveltava käyttö
Ohjaaja:	Annu Tuovila, MuT
Arviointi:	Johanna Talasniemi, MuL

Opinnäytetyöni aiheena on vasenkätisten lasten huomiointi musiikkileikkikoulussa ja erityisesti ukulelemuskarissa, jossa lapsen lateraalisuus eli kätisyys ilmenee herkemmin. Opinnäytetyöni perustuu huomioon siitä, että pääsääntöisesti lasta ohjataan ja kannustetaan soittamaan oikeakätisesti lapsen omasta kätisyydestä huolimatta.

Opinnäytetyössä perehdytään vasenkätisyyteen ilmiönä: historiaan, lateraalisuuteen ja vasenkätisyyden eri asteisiin. Tarkastelen myös vasenkätisen lapsen ohjaamista muskarissa. Pohdin myös, miten opetustamme ohjaavat lait, opetussuunnitelmat ja arvot tukevat vasenkätisyyden huomiointia. Ukulelemuskareiden opettajille suunnatun kyselyn tarkoituksena oli selvittää, huomioidaanko vasenkätisyys ukulelemuskarissa ja mitä ajatuksia muskariopettajilla on koskien vasenkätisyyttä ukulelen soitonopetuksessa.

Kyselyn perusteella ilmeni, ettei vasenkätisellä lapsella aina ole mahdollisuutta soittaa vasenkätisesti muskarissa. Kaikki opettajat eivät koe vasenkätisten lasten huomiointia tarpeellisena. Opettajat tarvitsevat lisää tietoa siitä, miten lateraalisuus vaikuttaa opetukseen ja oppimiseen. Vasenkätistä soittoa edistetään huomioimalla kätisyys heti opetuksen alussa ja opettajankoulutuksessa. Kyselystä nousi esiin myös opettajien toive saada ohjeistusta vasenkätisen soiton opettamiseen.

Työn tavoitteena on lisätä musiikkikasvattajien ymmärrystä vasenkätisyydestä ilmiönä ja avata vasenkätisille lapsille paremmat mahdollisuudet opetella soittamista heille luontevalla tavalla. Lisäksi työssäni annetaan ohjeita ja vinkkejä vasenkätiseen ukulelen soittoon.

Avainsanat: vasenkätisyys, lateralisaatio, musiikkileikkikoulu, ukulelensoitto

Abstract

Author: Miira Tyni
Title: "Can I play left-handed?": Left-handed Children's Opportunities to Play in a Natural Way in Music Playschool.
Number of Pages: 43 pages + 2 appendices
Date: 30 May 2023

Degree: Bachelor of Music Pedagogy
Degree Programme: Music
Specialisation Option: Early Childhood Music Education and Community Music
Supervisor: Annu Tuovila, DMus
Examiner: Johanna Talasniemi, LMus

The topic of my thesis is the consideration of left-handed children in a music playschool and especially in ukulele groups, where the child's laterality, i.e., handedness shows most. My thesis was inspired by the concern that usually children are guided and encouraged to play right-handed, despite the child's own handedness.

The thesis explores left-handedness as a phenomenon: history, laterality and different degrees of left-handedness. I also advise how to guide a left-handed child in music playschool. How do the legislation, curricula and values that guide our teaching support the consideration of left-handedness? I conducted a survey among ukulele music playschool teachers to discover whether left-handedness is considered in ukulele playing and what thoughts the ukulele teachers have regarding left-handedness in ukulele lessons.

Based on the survey, it appeared that a left-handed child does not always have the opportunity to play left-handed in music play school. Not all teachers find it necessary to pay attention to left-handed children. Teachers need more information about how laterality affects teaching and learning. Left-handed playing is promoted by considering handedness right at the beginning of teaching and in teacher education. The survey also revealed the teachers' wish to receive instructions for teaching left-handed playing.

The goal of the work is to increase music educators' understanding of left-handedness as a phenomenon and to create opportunities for left-handed children to learn to play in a natural way for them. In addition, my work gives instructions and tips for left-handed ukulele playing.

Keywords: left-handedness, lateralization, music playschool, ukulele playing

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Kokemuksista opinnäytetyöhön	7
3	Vasenkätisyys ilmiönä	10
3.1	Vasenkätisyyden historiaa	11
3.2	Pedagogiset toimenpiteet vasenkätisyyden tukahduttamiseen	12
3.3	Vasen vai oikea? Lateraalisuuden syyt ja vakiintuminen	13
3.4	Vasenkätisyyden eri asteet	14
3.4.1	Vahvat vasenkätiset	15
3.4.2	Pakotettu vasenkätisyys	15
3.4.3	Kahden käden taitajat: ”ambidekstria”	16
3.4.4	Vieroitettut vasenkätiset	16
3.5	Halveksittu ja ihailtu vasenkätisyys	17
4	Vasenkätisenä muskarissa	18
4.1	Kohti hyvää musiikkisuhdetta: musiikkipedagogin vaikutus	20
4.2	Opetustilanne ja oppimisympäristö	21
4.3	Vasenkätisen soiton merkitys	24
4.4	Tulevaisuuskestävä opetus	26
5	Tuloksia ukulelemuskareissa opettaville suunnatusta kyselystä	28
5.1	Vasenkätisten määrä muskarissa	29
5.2	Vasenkätisten mahdollisuudet soittaa vasenkätisesti	30
5.3	Opettajien ajatuksia vasenkätisyyden huomioinnista	31
5.4	Pohdinnat ja päätelmät	32
6	Ukulelet kääntöön! Vasenkätinen soitto ukulelemuskareissa	33
6.1	Ukulelen soitto käännettynä (ylösalaisin)	35
6.2	Vasenkätisille erikseen viritetyn tai rakennetun ukulelen soittaminen	36
7	Pohdinta	38
	Lähteet	40
	Liitteet	43

Kyselyn vastaajan informointi	43
Kysely ukulelemuskareiden opettajille	44

1 Johdanto

Miten vasenkätisten lasten soitonopetus tapahtuu nykypäivänä musiikkileikki-koulutoiminnassa? Opinnäytetyöni aihe syntyi omista kokemuksista ja tekemisistäni huomioista niin vasenkätisenä oppijana kuin varhaisiän musiikkikasvattajana. Työni perustuu huomioon siitä, että usein vasenkätistä lasta ohjataan soittamaan oikeakätisesti. Lapsen kätisyys vakiintuu noin 2–4-vuoden iässä, joten soitinmuskareissa lapsilla usein kätisyys on jo vahvistunut. Vaikka kätisyys ei olisi vakiintunut, on tärkeää ohjata lasta käyttämään vahvempaa kättään. Kätisyys ei rajoitu ainoastaan kirjoittamiseen vaan ilmenee kaikkea tarkkuutta vaativissa tehtävissä muun muassa soittamisessa.

Työssäni pohdin mahdollisia syitä sille, miksi oikeakätisesti soittaminen dominoi musiikinopetuksessa ja onko vasenkätisellä lapsilla mahdollisuutta saada opetusta vasenkätisesti. Vasenkätisyys näkyy etenkin kielisoittimia soittaessa, joten lähdin tarkastelemaan aihetta ukulelemuskareiden näkökulmasta. Tällä hetkellä markkinoilla näyttäisi olevan vain yksi ukulelemuskareihin suunnattu soitto-opas. Opas on tehty oikeakätisille, eikä siinä ole mainintaakaan vasenkätisesti soittamisesta. Laadinkin ukulelemuskareiden opettajille suunnatun kyselyn, jossa kartoitan sitä, miten he opettavat vasenkätisiä oppilaita ja mitä ajatuksia heillä on vasenkätisyydestä ja sen huomioinnista.

Opinnäytetyöni alussa kerron omista kokemuksistani vasenkätisenä musiikinopiskelijana. Kolmannessa luvussa pureudun vasenkätisyyteen ilmiönä ja siihen, miten vasenkätisyyteen on historian ajassa suhtauduttu. Osiossa tarkastelen myös mahdollisia syitä sekä vasenkätisyyden eri asteita. Vielä 1960-luvulla oli yleistä pyrkiä opettamaan vasenkätistä oikeakätiseksi. Miten näiden vuosien asenteet vasenkätisyydestä näkyvät nykypäivänä ja onko ajoista mahdollisesti jäänyt uskomuksia tai implisiittisiä asenteita? Neljännessä pääluvussa kirjoitan siitä, miksi mielestäni on tärkeää antaa lapselle mahdollisuus soittaa vasenkätisesti ja miten se voi vaikuttaa hyvän musiikkisuhteen. Pohdin myös musiikkipe-

dagogin merkitystä lapsen omaan suhtautumiseen erityispiirteeseensä eli vasenkätisyyteen. Tarkastelen aihetta avaamalla varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteita, arvoja sekä keskeisempiä teemoja, jotka luovat pohjaa hyvälle musiikkisuhteelle. Viidennessä luvussa käsittelen ukulelemuskareiden opettajille suunnatun kyselyn tekoprosessia ja tuloksia. Kyselyn vastauksista nousi opettajien tarve saada ohjeistusta vasenkätisen ukulelen soiton opettamiseen, joita annetaan luvussa kuusi. Lopuksi pohdin, mitä ajatuksia ja huomioita työssäni herätti.

Toivon opinnäytetyöni tavoittavan mahdollisimman monta musiikin opettajaa ja opettajaksi opiskelevaa ja madaltavan kynnystä vasenkätisesti soittamiseen. Haluan haastaa opettajia pohtimaan aina yksilöllisesti varsinkin pienen soitonoppilaan kohdalla, joka ei välttämättä vielä osaa ilmaista omaa mielipidettään tai perustella oikeuksiaan: mikä on juuri hänelle paras tapa soittaa? Rohkeaisen opettajia etenkin uskaltamaan antaa lapsen soittaa vapaammin ja hänelle luontevalla tavalla. Vastuu muutoksesta on meillä opettajilla.

2 Kokemuksista opinnäytetyöhön

Kävin korkeakouluopintojeni aikana yhden kitarakurssin. Epäröin aiempien epäonnistuneitten kitaransoitkokemusteni takia, kannattaako minun vasenkätisenä ylipäättään osallistua kurssille. Ajattelin kuitenkin, että ajat ovat peruskouluajoistani muuttuneet ja nykyisessä koulussa opetus on edistysellistä ja korkealaatuista, joten minulla voisi olla mahdollisuus saada opetusta vasenkätisesti. Tiedustelin tätä eräältä opettajaltani ja toivon pilke muuttuikin jälleen pettymykseksi – hän kannusti minua soittamaan oikeakätisesti. Sain kitarakurssin rämmittyä läpi, mutta soittamisen ilo siitä puuttui. Kuten arvelinkin, oikeakätisesti soittaminen tuntui todella epäluontevalta ja siksi liikeratani soittaessa olivat kömpelöt ja jäykät. Motivaatiota harjoittelun jatkamiseen ei ollut. Tällöin pohdin, miltähän 6-vuotiaasta vasenkätisestä muskarilaisesta oikeakätisesti soittaminen mahtoi tuntua, kun itsellekin koko ikäni musiikkia opiskelleena soittaminen tuntui sietämättömän vaikealta. Lopulta sain ajatuksen kääntää kitaran ylösalaisin, kaula oikealle ja onnistumisen kokemus oli valtaisa: opin hankalaksi kokemani

kompit ja sointuotteet lähes välittömästi. Tämän jälkeen havahtuin: ”Ai niin, näinhän ei kai saa soittaa”. Lopulta haastoin ajatukseni ja päädyin siihen, että minun olisi aina pitänyt rohkeammin soittaa itselle luontevalla tavalla ja esimerkiksi kannustaa muitakin siihen. Seuraavan kerran kun soitinkin koulussa ukulelea vasenkätisesti, en voinut välttyä opiskelijakaverini ivalliselta tuntuneelta huu-dahdukselta: ”Hei miten sä oikein soitat?!”

Opinnäytetyöni aihetta siivittivät myös opintojeni aikana kohtaamani kollegoiden huolestuneet keskustelunaloitukset siitä, miten heidän vasenkätiset ukuleleoppi-laansa haluaisivat soittaa ”väärin” eli kaula oikealle, koska kokivat tämän hel-pompana. Sen sijaan, että olisi pohdittu miten opettaa lasta hänelle sopivalla ta-valla, pyydettiin neuvoja ja vinkkejä, miten saada lapsi soittamaan ”oikein” eli oikeakätisesti.

Alun perin vasenkätinen isoisäni joutui myös aikoinaan opettelemaan oikeakä-tiseksi. Hän on todennut, että: ”Kyllähän minä sen (kynän käytön oikeakätisesti) lopulta opin, mutta en minä kummoinen piirtäjä ole”. Samoin on löydettävissä paljon keskusteluja oikeakätisesti soittamaan opetelleista vasenkätisistä (esim. Pyykönen 2010, s. 2), jotka ajattelevat, että voisivat olla virtuoosimaisempia, mi-käli olisivat saaneet alun alkaen opetusta vasenkätisesti. Esimerkiksi vasenkä-tistä urheilijaa ei havaintojeni mukaan opeteta oikeakätiseksi, koska urheilupii-reissä ymmärretään, että silloin hän ei saavuta täyttä potentiaaliaan. Vasenkäti-syys nähdään jopa etuna.

Musiikin opettaminen on tapahtunut länsimaisessa taidemusiikissa jo satoja vuosia hyvin samankaltaisten traditioiden mukaisesti. Netistä löytyy keskus-te-luja jo 1980-luvun käsityönopettajista, jotka saattoivat opetella neulomaan myös vasenkätisesti velvollisuudentunteestaan. Liikunnan tunneilla ei ole enää pit-kään tarvinnut mukautua oikeakätiseksi vaan jo vuosikymmenet on ollut saata-villa vasenkätisten tarvikkeita, kuten mailoja ja räpylöitä. Silti yhdessäkään ai-kani koulussa, edes musiikkipainotteisilla, ei ole ollut vasenkätisten soittimia, saati puhetta vasenkätisesti soitosta. Suomalaisissa soitto-oppaissa ei ole mai-

nintaakaan vasenkätisesti soittamisesta. Pitkään luulin, ettei vasenkätisesti soittaminen ole edes mahdollista. Noin joka kymmenes ihminen on vasenkätinen ja monessa muussa taitoaineissa (esimerkiksi liikunnassa) on tunnustettu vasenkätisten tarvikkeiden ja opetuksen tarve. Miksi soiton opiskelussa, jossa käsitellään hyvin paljonkin tarkkuutta ja hienomotorisia taitoja vaativia instrumentteja, tämä sama tarve ei näy? Vasenkätisesti soittamisessa tuntuukin olevan jonkinlainen stigma. Mistä tämä johtuu? Onko vasenkätisesti soittaminen väärin, harsumpaa tai jotenkin haasteellisempaa?

Olen opintojeni aikana kysynyt luentojen tai observointien kautta kohtaamiltani kokeneimmilta ukulelensoittoa opettavilta muskariopettajilta, huomioivatko he vasenkätiset oppilaat opetuksessaan. Vastaus on kaikilta ollut kielteinen. Opettajat jakoivat kuitenkin samanlaisen kokemuksen ”vahvasti vasenkätisestä” oppilaasta, jolle oikeakätisesti soittaminen osoittautui erityisen haasteelliseksi. Opettajat kertoivat, että lapsi oli yrittänyt yli puoli vuotta oikeakätisesti soittaa, mutta koska soitto ei lähtenyt sujumaan, oli hänelle lopulta myönnetty lupa soittaa vasenkätisesti. Pohdin, että tällaisessa tilanteessa lapsi on saattanut kokea erilaisuuden ja huonommuuden tunnetta, varsinkin, kun opetus tapahtuu ryhmässä muiden lasten kanssa. Lapsilla on vahva miellyttämisen halu, joten hän on saattanut kokea aiheuttaneensa pettymyksen opettajallensa tai olleensa hankala vasenkätisyytensä vuoksi. Aika, mikä kului käännättämiseen, on poisheitettyä loistavaa harjoitusaikaa. Kokemus saattaa myös heikentää oppilaan musiikillista itsearvostusta ja häivyttää soittamisen iloa, mikä taas ei tue varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteita. Mielestäni vasenkätisellä lapsella pitäisi aina olla oikeus soittaa vasenkätisesti ilman erityisperusteluita ja ilman oikeakätisesti soittamisen ”kokeilujaksoa”.

Opinnäytetyöni kysymyksenä onkin selvittää, onko vasenkätisillä lapsilla mahdollisuus soittaa vasenkätisesti muskareissa? Ja jos ei, mitkä ovat suurimmat syyt tai mahdolliset esteet vasenkätiselle soitolle? Miten vasenkätistä soittoa voitaisiin edistää? Mitä opettajat itse ajattelevat vasenkätisyyden huomioiden? Opinnäytetyössäni pureudun ensiksi vasenkätisyyteen ilmiönä, sillä historia voi osittain selittää mahdollisia syitä vasenkätisen soiton karttamiseen.

3 Vasenkätisyys ilmiönä

”Heräsi väärällä (vasemmalla) jalalla”

”Tehty vasemmalla kädellä (hutiloiden, huonosti)”

”Lusikka kauniimpaan (oikeaan) käteen”

Yllä olevat kursivoidut ilmaisut ja sananlaskut, etenkin kaksi ensimmäistä, ovat käytössä vielä nykypäivänä ja vastaavanlaisia on lukuisia. Mutta harva tulee ajatelleeksi, etteivät ne ole pelkkää sattumaa vaan heijastumia aikansa elä-neistä elintavoista ja vuosisataisista ajattelumalleista. Ja kaikki ovat lähtöisin sa-masta uskomuksesta: vasen ei ole yhtä arvokas kuin oikea (Bertrand, 2006, s. 14). Vaikka vanhat uskomukset ja oletukset on todettu vääriksi ja yleinen asenne vasenkätisyyttä kohtaan on muuttunut, heijastumat ja yksilöiden omat käsitykset elävät pitkään. Edelleen kuulee puhuttavan vasenkätisyydestä ”vää-räkätisyytenä” ja oikeakätisyyttä saatetaan hiljaisesti pitää parempana ja arvok-kaampana kuin vasenkätisyyttä. Yhtenä esimerkkinä on tämä opinnäytetyö, joka perustuu huomioon siitä, että musiikin opetuksessa usein ohjataan vasen-kätistä oppilasta soittamaan oikeakätisesti. Vasenkätiset kohtaavat yhä ennak-koluuloja ja joutuvat elämänsä aikana selittelemään ja perustelemaan vasem-man käden käyttöönsä. Bertand (2006) ja Heikkinen (1993) kirjoittavat, että osit-tain syynä on erilaisuus ja osittain sukupolvelta toiselle siirtyneet syvälle juurtu-neet uskomukset, joiden alkuperäistä merkitystä ei enää tiedosteta (Bertrand, 2006, s. 14; Heikkinen, 1993, s. 22). Kun vasenkätistä ohjataan oikean käden käyttöön, tarkoitusperät ovat ehkä hyvät, mutta toimena väärin ja voi vaikuttaa haitallisesti lapsen itsetuntoon ja terveen minäkuvan kehittymiseen.

Winqvist (Kärjä, 2013) muistuttaa vasenkätisyyttä koskevassa haastattelussa: ”Kun vasenkätinen lapsi yleensä pakotetaan oikeakätiseksi, niin hän tuntee epävarmuutta, nimenomaan hienomotorisissa toiminnoissa ja tästä seuraa luon-nollisesti kömpelyyttä, epävarmuutta tekemisissä. Ja jokainen ymmärtää miten

se vaikuttaa lapsen itsetuntoon, kun tuntee itsensä kömpelömmäksi ja huonommaksi tekemään tällaisia asioita” (Kärjä, 2013).

Vasenkätiset ovat kautta aikojen tottuneet mukautumaan ja opettelemaan asioita oikeakätisesti, koska maailma on tehty (purkinavaajista kelloihin) oikeakätisille. Vasenkätiset ovat tietyllä tavalla turtuneet asemaansa maailmassa, eivätkä aina itsekään huomaa epäkohtia, jotka eivät tarkemmin katseltuna ole enää ollenkaan oikeudenmukaisia. On selvää, ettei maailmaa voi muuttaa vasenkätisille täysin suotuisaksi, mutta suunnittelussa ja opetuksessa pitäisi silti huomioida vähemmistökin.

Asenteet vasenkätisyyttä kohtaan ovat kuitenkin muuttuneet paljon puolessa vuosisadassa. Yksilö on yhä hallitsevammassa asemassa ja ihmisoikeudet ovat perusarvoja. Harva enää uskaltautuisi kieltämään lapselta vasemman käden käyttöä (käytäntö tosin jatkuu edelleen joissain maissa). Emme enää hyväksy monia entisajan tapoja, mutta eroaako ukulelen tai kitaran kääntäminen lapsen sylissä ”oikein päin” lusikan siirrosta oikeaan (”parempaan”) käteen? Miten pakottavuus oppia kirjoittamaan oikeakätisesti eroaa pakottavuudella oppia soittamaan oikeakätisesti?

3.1 Vasenkätisyyden historiaa

Vielä 1960-luvulla oli yleistä pyrkiä opettamaan vasenkätistä oikeakätiseksi. Kasvatus tähän suuntaan aloitettiin jo aivan pienestä lapsesta. Laaksonen (1985) kertoo, että Suomessa oli yleistä lapsen vasemman käden kapaloiminen, vasemman hihan kiinni solmiminen tai hakaneulalla kiinnittäminen niin, ettei lapsi voinut tällä kädellä lainkaan tarttua leluun tai mihinkään muuhunkaan. Joskus lapsen vasemmassa kädessä pidettiin koko ajan lapasta. Vasemman käden sormet saatettiin sitoa yhteen tai ommeltiin kankaasta tuppi, joka esti vasemman käden käyttämisen. Vasempaan eksynyt lusikka siirrettiin nopeasti ”kauniimpaan” käteen. Lapsen pelottelu ja uhkailu toimi myös: saatettiin sanoa, että Jumala leikkaa tottelemattomalta lapselta vasemman käden pois, jos tavat eivät

parane. (Laaksonen, 1985, s. 13–24) Laaksosen (1985) ja Heikkisen (1993) teoksissa vasenkätiset kertovat kokemuksistaan:

”Usein lapsena oltiin vasenkätisiä. Minäkin olin 7-vuotiaaksi vasenkätinen, vaan kun peloteltiin, että jumala leikkaa sen vasemman pois, jos en opi oikealla syömään, vuolemaan, vasaroimaan ym. Viimein opinhan minä...” (Laaksonen, 1985, s. 12.)

”Kaikki luokkatoverini olivat saaneet pakollisen patalappunsa valmiiksi, olivatpa tehneet jo pari muutakin käsityötä. Minä vain opettelin virkkaamaan. Opettelin oikealla kädellä, opettelin vasemmalla, vuoron perään, Itku kurkussa, välillä ääneenkin huutaen. Hirvittävää alemmuutta tuntien. Kuukaudet kuuluivat, mutta lopulta minä opin – oikealla kädellä.” (Laaksonen, 1985, s. 6.)

”Mie muistan niin elävästi sen tilanteen, että sitten kun ensimmäistä kertaa alkoi niinko vääntään niitä kirjaimia, niin kun se opettaja kiersi ja tarkisti ja sitten kun se tuli minun kohalle, niin se otti sen vihon ja näytti kaikille, että: 'Kattokaa päin seiniä, kuinka väärin.' Ja ko mie olin niinko siihen saakka onnistunu omasta mielestäni kirjoittamisessa, että se oli hirveää.” (Heikkinen, 1993, s. 44.)

3.2 Pedagogiset toimenpiteet vasenkätisyyden tukahduttamiseen

Vasenkätisten synkintä aikaa elettiin viime vuosisadan puolella, kun vasenkätisyys muuttui moraalisesti paheksuttavaksi. Oli väistämätöntä, että vasenkätisyyttä yritettiin korjata tai ainakin rajoittaa ja lieventää sen näkyvyyttä. (Bertrand, 2006, s. 88.) Tarkoitukset olivat kuitenkin hyvät, eikä vasenkätistä lasta oikeakätiseksi pakottaneet vanhemmat tai opettajat ymmärtäneet toimivansa väärin. Ajateltiin lapsen parasta, sillä vasenkätisyys nähtiin epänormaalina ja ”luonnonoikkuna”. Vasenkätisyys liitettiin kauan myös vammaisuuteen. Vasenkätisyyden lisääntyminen englantilaisissa kouluissa 1920-luvun lopulla tulkittiin sodan seuraukseksi: pommitukset olivat aiheuttaneet erilaisia viiveellä ilmeneviä häiriötiloja lapsiväestössä. Myös vakavalla sairaudella saattoi olla vastaavanlaisia vaikutuksia: hinkuyskän tai vesirokon sairastanut lapsi saattoi jälkitautina muuttua vasenkätiseksi. (Bertrand, 2006, s. 57.) Viime vuosisadan kasvattajilla olikin monenlaisia pedagogisia keinoja, joilla lapsen vasenkätisyyttä saatiin ”oikaistua”:

- Kannustus: annettiin järjestelmällisesti kaikki esineet lapsen oikeaan käteen.
- Taivuttelu: ”Tekisitkö sen kauniilla kädellä?”, ”Käytä hyvää kättä”.
- Varoittelu: ”Älä käytä pahaa kättäsi”, ”Vasen on paholaisen käsi”.
- Nöyryytys: lasta käytetään huonona esimerkkinä ja jätetään pilan kohteeksi (”paskakäsi”, ”metsänpuolimmainen”).
- Syyllistäminen: ”Syyllistyt syntiin, kun käytät vasenta kättäsi.”
- Autoritaarisuus: moitteet, nuhteet, rangaistukset ja uhkailu.

Usein moraaliseen pakottamiseen liittyi myös fyysinen uhka, joko väkivaltainen isku sormille, läimäytykset (opettaja lyö karttakepillä vasenta kättä), piiska tai vasemman käden käytön fyysinen esto. Myös lääkärit kannustivat vasemman käden voimakkaisiin hillintäkeinoihin, jotta lapsi käyttäisi oikeaa kättä. (Bertrand, 2006, s. 90–91.)

3.3 Vasen vai oikea? Lateraalisuuden syyt ja vakiintuminen

Lateraalisuudella tarkoitetaan sitä, kumpaa kehon puolta ihminen käyttää enemmän. Kaikki lähtee aivoista: vasen aivopuolisko ohjaa kehon oikeaa puolta ja oikea aivopuolisko taas vasenta. Hallitseva aivopuolisko määrittää, onko lateraalisuus vasen vai oikea. Valtaosalla ihmisistä on oikea lateraalisuus eli vasen hallitseva aivopuolisko. Vasenkätisiä on arviolta 10 % maailman väestöstä. Vasenkätisten määrä on tosin 2000-luvulta ollut kasvussa, mikä osittain johtuu suopeammasta suhtautumisesta ja asenteiden muutoksesta vasenkätisyyttä kohtaan (Bertrand, 2006; Orell-Leed, 2005).

Kätisyys määräytyy sen mukaan, kumpaa kättä ihminen suosii tarkkuutta vaativissa tehtävissä kuten esimerkiksi kirjoittaessa tai soittaessa. Vasenkätisyyden määrittelemisen ei ole helppoa ja kätisyys voi käydä ilmi myös esimerkiksi hampaita harjatessa tai palloa heittäessä. Myös tapa, jolla ihminen taputtaa käsiään tai hieroo niitä yhteen, voi kertoa kätisyydestä (Laaksonen, 1985, s. 43). Lapsi ilmaisee kätisyyttään muutaman vuoden ikäisenä ja toinen käsistä vakiintuu dominantiksi varhaisiällä, yleensä 2–4 vuoden iässä. Kätisyyden vakiintumisella

tarkoitetaan sitä, että ihminen pyrkii suosimaan valitsemaansa kättä loppuelämänsä ajan. Kätisyyden vakiintumisen myötä lapsen hienomotorinen tarkkuus, sormien eriytyneet liikkeet ja käsien yhteistyö kehittyvät toistojen myötä.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että geenit ja ympäristö (eläminen oikeakätisten maailmassa) vaikuttavat ainakin jonkin verran kätisyyteen. Lateraalisuudelle eli aistimusten rajaamiselle toiseen aivopuoliskoon on esitetty useita geneettisiä selityksiä (Orell-Leed, 2005, s. 9). Tuoreimpien tutkimuksien mukaan geenit selittävät 25 % kätisyydestä. Kätisyys voi alkaa jo kohdusta: kätisyydestä näkyy merkkejä jo sikiöaikoina sikiön viedessä peukalon suuhunsa. Heikkilän (2020) väitöstutkimuksesta selviää, että raskaudenaikainen kehitys on yhteydessä vasenkätisyyden yleisyyteen. Ratkaisevaa tekijää kätisyyden kannalta ei ole kuitenkaan löydetty vaan edelleen tutkijoiden keskuudessa on erimielisyyttä perimäisistä syistä, jotka saavat ihmisen suosimaan oikeaa kättä vasemman sijaan (Heikkilä, 2020, s. 8; Milenkovic ym., 2019, s. 3).

Bertrand (2006) ja Laaksonen (1985) pohtivat etenkin symbolisia syitä oikeakätisyyden vallitsevuudelle palaamalla kulttuuriemme alkulähteille. Esimerkiksi ranskalainen lääkäri Xavier Bichat (1771–1802) esitti Bertrandin (2006, s. 14) mukaan kenties ensimmäisenä, että oikeakätisyys saattoi liittyä esihistoriallisina aikoina sotureiden taistelutekniikoihin. Vasemmalle rintaan saadut haavat aiheuttivat useammin hengenvaaran sydämen sijainnin vuoksi kuin oikealle puolelle saadut. Siksi kilpeen olisi tartuttu vasemmalla kädellä ja oikea käsi käsitteli keihästä - joka näin kaiken lisäksi suuntautui kohti vastustajan heikkoa puolta. (Bertrand, 2006, s. 14.) Bertrand (2006) ja Laaksonen (1985) kuitenkin toteavat, että syitä ja skenaarioita on lukuisia ja vaatisi useamman kirjan näiden käsitteilyyn (Bertrand, 2006, s. 14; Laaksonen, 1985, s. 56).

3.4 Vasenkätisyyden eri asteet

Vasenkätisyydestä on esitetty olevan eri voimakkuusasteita (Laaksonen, 1985, s. 42–47, Bertrand, 2006, s. 184). Myös opinnäytetyöni kyselyssä opettajat nos-

tivat esille oppilaat, joiden määrittivät olevan ”vahvoja vasenkätisiä”. Vastauksista ja kokemuksistani päätellen, opettajat myöntävät helpommin luvan vasenkätisesti soittoon erityisesti tälle ryhmälle. Tämä on ongelmallista, sillä esimerkiksi minulle vasenkätisesti soittaminen on paljon luontaisempaa kuin oikeakätisesti, mutta määritelmien mukaan en ole ”vahvasti vasenkätinen” vaan molempikäinen.

Vahvojen vasenkätisten lisäksi Bertrand (2006, s. 184) erottaa muut voimakkuusasteet neljään eri luokkaan: pakotettu vasenkätisyys, ambidekstria: ”molempikäiset, vieroitetut vasenkätiset ja epävarmaan luokitteluun: viitteitä vasenkätisyydestä on, mutta sijoittaminen yhteen kategoriaan vaikeaa. Seuraavissa alaluvuissa avataan neljää ensimmäistä tarkemmin.

3.4.1 Vahvat vasenkätiset

Äärimmäisen tai täysin vasenkätiseksi voidaan kutsua niitä, jotka kirjoittamisen ja piirtämisen lisäksi tekevät valtaosan tarkkuutta vaativista asioista vasemmalla kädellään. Esimerkiksi saksilla leikkaaminen, hiusten harjaaminen, pallon heittäminen, laatikon avaaminen tai avaimen käyttäminen ovat toimia, joita täysin vasenkätiset tekevät pääosin vasemmalla kädellä (Laaksonen, 1985, s. 42–43).

3.4.2 Pakotettu vasenkätisyys

Pakotettu vasenkätisyys johtuu oikeakätisen henkilön oikeanpuoleisesta halvauksesta (Bertrand, 2006, 184). Pakkovasenkätiseksi kutsutaan siis niitä, jotka oikean käden menetyksen tai vammautumisen takia joutuvat käyttämään vasenta kättään. Pakkovasenkätisistä tunnetuimpia lienee historian kenties kuuluisin merisodan johtaja, Horatio Nelson, joka menetti Trafalgarin taistelussa oikean kätensä ja joutui opettelemaan vasenkätiseksi (Laaksonen, 1985, s. 46).

3.4.3 Kahden käden taitajat: ”ambidekstria”

Molempikätisistä puhuttaessa on kysymys useimmiten vasenkätisistä, jotka ovat harjoittaneet käyttämään molempia käsiään tarkkuutta vaativissa tehtävissä. Nimitys ambidekstria tulee latinan kielestä ja tarkoittaa kahta kättä. Esimerkiksi vasenkätinen Leonardo da Vinci saattoi maalatessa käyttää kumpaa kättä tahansa (Bertrand, 2006, s. 184, Laaksonen, 1985, s. 47). Molempikätisyyden ihailu synnytti viime vuosisadan alkukymmenillä ambidekstrialiikkeen, jonka pyrkimyksenä oli kokonaan uuden ”kaksikätesen” ihmissuvun luominen. Ruotsissa, Tanskassa, Saksassa, Englannissa ja Yhdysvalloissa järjestettiin kouluissa kursseja, joilla oikeakätiset saivat järjestelmällisesti harjoittaa vasenta kättään. Aluksi tulokset osoittivat vasemman käden työtehon ja tarkkuuden kasvua, myöhemmin lääkärit arvostelivat ankarasti kokeita. Molempikätisyys oli joissain tapauksissa johtanut änkyttämiseen ja muihin puhehäiriöihin. (Laaksonen, 1985, s. 48–49.) Heikkilä (Sarimaa, 2023) korostaa, että vaikka molempikätisyydestä voi olla hyötyäkin, vanhempien ja opettajien pitäisi silti ehdottomasti tukea käätisyyden normaalia kehitystä.

3.4.4 Vieroitetut vasenkätiset

Vieroitettu vasenkätisyys on täysin tukahdutettu ominaisuus. Tukahdutetut vasenkätiset eivät välttämättä aina itse tiedä olleensa vasenkätisiä. Roth (2005) kertoo kirjassaan tapauksesta, jossa oikeakätisille suunnatussa aivotutkimuksessa erään osallistujan kohdalla aivoissa havaittiinkin yllättäen runsasta aktiivisuutta oikealla aivopuoliskolla, mikä viittaa vasenkätisyyteen. Oikeakätisillä samanlaista aktiivisuutta on taas vasemmalla aivopuoliskolla. Osallistuja väitti kiihkaasti olevansa oikeakätinen, jolloin tutkijat halusivat tästä varmistuksen hänen äidiltään. Tivauksen jälkeen selvisi, että osallistuja oli varhaisiällä osoittanut olevansa vasenkätinen, mutta äiti oli päättänyt tukahduttaa sen ja ”oikaista” oikeakätiseksi. Tämä oli valtaisa järkytys osallistujalle, eikä hän ollut koskaan osannut epäillä vasenkätisyyttä. (Roth, 2005, s. 93.)

3.5 Halveksittu ja ihailtu vasenkätisyys

Yhä nykypäivänä vain oikea käsi on kelvollinen tekemään kunniaa, tervehtimään tai vannomaan valan. Kielikuvat syrjivät vasenta: oikean vastakohtia ovat vasen ja väärä. Ranskan, englannin, espanjan ja italian kielissä sanaan vasen liittyvät käsitteet huono, kömpelö ja epärehellinen, kun taas sana oikea yhdistetään taitavaan, nokkelaan, suoraan ja rehelliseen. (Laaksonen, 1985, s. 18.)

Yleinen asenne vasenkätisyyttä kohtaan on kautta aikojen ollut ristiriitainen, toisaalta sitä on halveksittu ”luonnonvastaisena”, toisaalta vasenkätisiä on jopa ihailtu ja pidetty lahjakkaampina erityisyksilöinä. Vanha sanonta kuuluu: ”älykäs-älykkäämpi-vasenkätinen”. Hallitsijoista esimerkiksi Julius Caesar ja Aleksanteri Suuri olivat vasenkätisiä, taiteilijoista Charlie Chaplin, Pablo Picasso, Michelangelo ja Leonardo da Vinci. Vaikka da Vincin aikalaiset ylistivät yksimielisesti hänen yleisnerouttaan, Bertrand (2006, s. 54) kertoo kirjassaan taidemaalari Giorgio Vasarin (1511–1574) kirjoittaneen da Vincista: ”Koska hän oli niin monessa taitava, hän aloitti monia asioita, mutta mitään niistä hän ei vinyt loppuun, sillä hänestä tuntui kuin hänen kätensä ei voisi saavuttaa sitä täydellisyyttä, josta hän haaveili.” Samaan aikaan vaikuttanut arkkitehti Sebastiano Serlio (1475–1554) totesi da Vincista samankaltaisesti: ”Hänen kätensä ei yltänyt hänen älynsä tasolle.” Arvoitukselliset huomautukset avautuivat viimein taidehistorioitsija Eugène Müntzin vuonna 1899 antamassa kommentissa: ”Hänen poikkeuksellisiin kykyihinsä sekoittui kuitenkin jonkinlainen vamma: hän oli vasenkätinen.” (Bertrand, 2006, s. 54–55.)

Lähemmässä tarkastelussa syrjivä ja halveksiva suhtautuminen vasenkätisyyteen ei ole kuitenkaan aina ollut yleismaailmallista. Jopa synkimpinä historian aikoina vasenkätiset saattoivat saada osakseen jonkinlaista ihailua, kunhan onnistuivat loistamaan jollakin alalla. Etenkin vasenkätiset taiteilijat, jotka onnistuivat lohtimaan esiin kauneutta rumuuteen liitetyllä kädellä, saivat erityistä mainetta. (Bertrand, 2006, s. 194.)

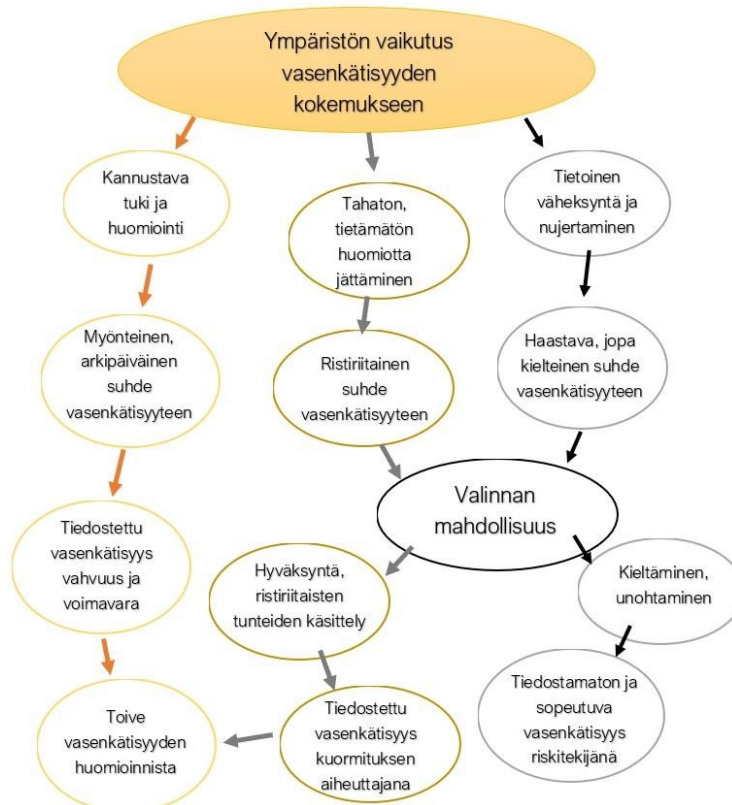
4 Vasenkätisenä muskarissa

Miten opettajan tulisi kohdata vasenkätinen lapsi muskarissa? Samoin, kuten muutkin – yksilöllisesti. Opettajan on tärkeää tiedostaa, että vasenkätisyys on lapsen ominaispiirre ja sillä on vaikutuksia sekä oppimiseen että opetukseen. Vasenkätisyys on kiehtonut, ihastuttanut ja vihastuttanut tutkijoita pitkään ja erinäisiä tutkimuksia vasenkätisyydestä on 1600-luvulta lähtien. Suomalaisia tutkimuksia lasten kokemuksista vasenkätisyydestä ja sen vaikutuksesta itseensä on kuitenkin vielä vähän. Varmasti jokainen muskariopettaja kohtaa työssään vasenkätisiä lapsia. Vasenkätisistä musiikkileikkikoulutoiminnassa ei ole kuitenkaan vielä ollenkaan tutkimuksia. Opinnäytetyöni kyselyn lisäksi, hyödynnänkin niitä harvoja aineistoja, jotka olen vasenkätisyydestä ja opetuksesta löytänyt, ja jotka linkittyvät jollakin tavalla tämän opinnäytetyön aiheeseen. Merkittävimmät löytämäni opinnäytetyöt ja tutkielmat aiheesta ovat opinnäytetyöt: Pyykösen (2010) *Piru soittaa vasemmalla – vasuriko paholainen? Näkökulmia vasenkätisten viulunsoiton opetukseen*, Ulmasen (2018) *Vasenkätisyys instrumenttien hallinnassa ja opetuksessa* sekä Orell-Leedin (2005), Heikkisen (1993) ja Pöytärin (2015) pro gradu -tutkielmat.

Orell-Leedin (2005) ja Heikkisen (1993) tutkielmissa tutkitaan vasenkätisten oppilaiden kokemuksia itsestään vasenkätisenä oppilaana. Orell-Leedin (2005) ja Heikkisen (1993) tutkielmista selviää vasenkätisten oppilaiden kokevan kätisyydestään johtuvia vaikeuksia. Hankaluuksia aiheuttaa etenkin vasenkätiselle sopivien välineiden puuttuminen. Heikkisen (1993) tutkielmassa vasenkätisten oppilaiden kokemukset erilaisuudesta nousivat voimakkaasti esille. Oppilaat kokivat huomion kohteena olemisen ja ihmettelyn kiusalliseksi, mutta tavalliseksi. Pöytäri (2015) tutki työssään vasenkätisten liikunnanopettajien kokemuksia vasenkätisyyden merkityksestä liikunnanopettajan ammatissa. Opettajat korostavat tutkimuksessa vasenkätisten oppilaiden huomioon tärkeyttä tunneilla ja kouluelämässä. Pyykösen (2010) opinnäytetyön kohteena on vasenkätisten viulunsoiton opetus. Työssä selvitetään perinpohjaisesti, miksi oikeakätisesti soittaminen dominoi viulunsoiton opetuksessa ja miten vasenkätisyys vaikuttaa viu-

lunsoiton oppimiseen. Ulmasen (2018) tutkielmassa käsitellään vasenkätisyyden vaikutusta instrumenttien hallintaan ja kuinka vasenkätisyys voitaisiin huomioida musiikinopetuksessa. Kaikista töistä nousi esiin se, että opettajien olisi tärkeää saada lisää tietoa ja ymmärrystä vasenkätisyydestä ilmiönä ja sen vaikutuksista oppimiseen. Opettajat kyllä tiedostavat osan oppilaista olevan vasenkätisiä, mutta eivät usein ole tulleet ajatelleeksikaan sen vaikutuksia oppimiseen tai opetukseen.

Vasenkätisyyden kokemus syntyy ja muokkaantuu vastavuoroisessa kontaktissa ympäristön kanssa. Pöyhtäri (2015, s. 107) tiivistä tutkimuksensa analyysin kaavioksi, joka kuvaa vasenkätisten liikunnanopettajien kokemuksia suhteestaan vasenkätisyyteensä ja sen merkitystä liikunnanopettajan ammatissa. Kannustava tuki ja myönteinen suhtautuminen vasenkätisyyteen johtaa vasenkätisyyden kokemiseen vahvuutena ja voimavarana sekä toiveeseen vasenkätisyyden huomiointiin koulutuksessa. Kielteiset kokemukset johtavat tiedostamattomaan ja sopeutuvaan vasenkätisyyteen, mikä on riskitekijä opetustyössä. Kaavio on yleishyödyllinen: se kuvaa selväpiirteisesti ympäristön merkitystä vasenkätisen kokemukseen itsestään. Halusinkin muokata Pöyhtäriin (2015, s. 107) kaaviota kuvaamaan myös yleisesti (ei pelkästään liikunnanopettajien näkökulmasta), miten ympäristön reaktiot voivat muokata vasenkätisen suhtautumista itseensä korvaamalla liikunnanopettajien kokemuksen (kuva 1).

Kuva 1 Ympäristön vaikutus vasenkätisyyden kokemukseen. Kaavio muokattu Pöytäarin (2015, s. 107) liitteen pohjalta.

4.1 Kohti hyvää musiikkisuhdetta: musiikkipedagogin vaikutus

Musiikilla on tutkitusti moninaisia positiivisia vaikutuksia muun muassa aivotoimintojen aktivoinnista suorituskyvyn parantumiseen (Huotilainen, 2015). Varhaisen musiikkikasvatuksen päätavoitteena onkin luoda vankka pohja hyvälle musiikkisuhteelle, jotta musiikin positiiviset vaikutukset hyvinvointiin vaikuttaisivat läpi elämän. Siksi ei olekaan yhdentekevää, miten musiikin maailmaa tarjotaan ja avataan lapselle. On tärkeää, että jokainen lapsi tulee kohdatuksi ja hyväksytyksi muskarissa juuri sellaisena kuin on. Musiikkipedagogit tekevätkin jatkuvasti valintoja, jotka muovaavat oppilaan musiikkisuhdetta.

Musiikkileikkikoulutoiminta toteuttaa myös yleisiä kasvatustavoitteita. Tavoitteena on lapsen kaikkien kehitysalueiden tukeminen. Orell-Leedin (2005, s. 71) tutkimuksesta selviää, ettei vasenkätisen lapsen erityisiä tarpeita osata aina

huomioida opetuksessa. Esimerkiksi vasenkätisen lapsen kehitystä tuetaan ohjaamalla häntä vasemman käden käyttöön. Ulmanen (2018) kirjoittaa, että musiikinopetuksessa opettajien tulisi selvittää oppilaan kätisyys heti alussa, jotta oppilas ei tule väärinymmärretyksi tai koe epäonnistuvansa. Pahinta on, jos opettajakin ajattelee oppilaan olevan huono ja oppimaton, eikä tiedosta kätisyyden tuomaa lisähaastetta. (Ulmanen, 2018, s. 21.) Jos muskarissa soittaminen ei lähdekään sujumaan oikeakätisesti, lapsi voi kokea epäonnistuneensa. Harrastuksesta saattaa jäädä lapselle ikävä muisto vain siksi, että hän on vasenkätinen.

Musiikkipedagogeilla on vahva vaikutus lapsen musiikkisuhteeseen, mutta vaikutus voi ulottua lisäksi lapsen minäkäsityksen ja itsetunnon kehittymiseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteihin (2022, s. 27) on kirjattu, että taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen tulisi edistää myönteistä minäkuvaa. Lapsen minäkäsitys rakentuu vertailemalla itseään muihin. Itsetunnon ja minäkäsityksen muodostumisen herkin aika on noin 5–12 vuoden iässä. Muskaritoiminnassa vaihe ajoittuu juuri ukulelemuskarilaisiin. Tässä ikävaiheessa lasten suhteet opettajiin, ohjaajiin ja tovereihin ovat hyvin tärkeitä. Ahon (1996, s. 29) mukaan, lapsi saattaa ihailla suunnattomasti opettajaansa, joka voi olla jopa suurempi auktoriteetti kuin omat vanhemmat. Myös Anttilan & Juvosen (2002, s.142) tutkimuksesta selviää, että soitonopettajalla on tämän ikäiselle oppilaalle erityinen merkitys. Orell-Leed (2005, s. 25) kirjoittaa, että varsinkin ryhmätilanteissa vasenkätinen lapsi usein huomaa olevansa erilainen ja toimivansa päinvastoin kuin suurin osa muista lapsista. Hän ei kuitenkaan välttämättä tiedosta miksi. Se, miten opettaja suhtautuu lapsen vasenkätisyyteen, vaikuttaa suoraan myös lapsen itsetuntoon ja siihen, miten hän erilaisuutensa kokee. (Orell-Leed, 2005, s. 25.)

4.2 Opetustilanne ja oppimisympäristö

”Musiikin oppimistilanne sisältää aina ihmistä syvältä koskettavia ulottuvuuksia, minkä vuoksi ei ole samantekevää, millaisin eväin ja asentein opettaja oppijansa kohtaa” (Huhtinen-Hildén, 2012, s. 8). Musiikkikasvatuksessa opettajan ja

oppilaan suhteen lisäksi, molemmilla on myös oma, henkilökohtainen suhteensa musiikkiin. Musiikin vaikutus on ainutlaatuista ja kokonaisvaltaista. Musiikki koskettaa ja vaikuttaa ajatteluamme, muistiimme, tunteisiimme ja fyysikaamme (Kivelä-Taskinen, 2008, s. 51). Musiikki on monipuolinen ja tehokas tapa säädellä tunteita (Aivoliitto, 2018). Musiikin ja musiikillisen toiminnan vaikutukset ovat kokonaisvaltaisia, voimakkaita ja voivat ulottua myös kokemukseen omasta minuudestamme (Saarikallio, 2012, s. 38). Vasenkätinen lapsi saa kouluissa esimerkiksi kirjoittaa, piirtää tai käyttää vasenkätisten salibandymailaa. Lasta ei ensiksi kehoiteta kokeilemaan pelaamista tai kirjoittamista oikealla kädellä, sillä se aiheuttaisi moninaisia haittoja ja vaikuttaisi negatiivisesti lapsen käsitykseen ominaispiirteeseensä. Lapsi saattaisi ajatella olevansa hankala ja että kaikille olisi helpompaa, jos hän olisi oikeakätinen. Musiikki tuo moninaisuudellaan tähän lisäaspektin. Kun ilmaisu tapahtuu musiikin kautta, negatiivinen kokemus voi olla moninkertainen.

Myönteisen oppimisympäristön syntymisessä keskeistä on opettajan oma esimerkki, kieli, käyttäytyminen, ilmeet ja palaute (Aho, 1996, s. 63). Positiivinen oppimisympäristö on myös turvallinen. Pedagogisessa kontekstissa turvallisuudella usein tarkoitetaan subjektiivista kokemusta eli yksilön koettua tilaa. Opettaja luo hyväksyvällä ja rauhallisella läsnäololla turvallisuutta (Jordan-Kilkki, 2012, s. 20–21). Uusikylä (1999) esittelee kolme ohjetta, joilla luodaan lapselle turvallisuutta: 1. Jokaisen ihmisarvo on hyväksyttävä varauksetta. Kun uskomme lapseen ja osoitamme sen hänelle, lapsi oppii, että voi olla täysin oma itsensä. 2. Vapaa ilmapiiri, jossa ei ole arvostelun pelkoa. Kasvattaja, joka lopettaa ihmisten luokittelun omien kriteeriensä perusteella, tukee luovuutta. Kun lapsi tuntee, ettei häntä verrata muihin tai mitata ulkoa asetettujen standardien avulla, vapautuksen tunne voi olla valtava. 3. Lapsen empaattinen ymmärtäminen ohjaa suhtautumista. Empaattisella ymmärtämisellä tarkoitetaan sitä, että ymmärtää lasta nimenomaan hänen näkökulmastaan eikä tyrkytä omaa totuuttamme muka parempana. Kun lapsen oma minuus saa tulla täysin vapaasti esille, on luovuudelle suotuisat edellytykset. (Uusikylä, 1999, s. 35–36.)

Turvallisessa oppimisilmapiirissä opettaja ymmärtää ja arvostaa oppilastaan, eikä vääränlaisesta kritiikistä ja arvostelusta ole pelkoa. Vasenkätiselle tämä voi tarkoittaa sitä, että hän saa tehdä asioita vasenkätisesti. Lapsen ei tarvitse pelätä moitteita, jos hän esimerkiksi haluaa soittaa vasenkätisesti. Turvaton opiskeluilmapiiri voi taas aiheuttaa kielteisen musiikkisuhteen syntymistä ja soittomotivaation heikkenemistä. Tutkimuksista selviää, (Anttila & Juvonen, 2002, s. 143) että soitonopiskelun alkuvaiheessa usein liian vaativa, etäinen ja ankara opettaja voi iäksi tuhota oppilaan kiinnostuksen musiikinopiskeluun. Vasenkätinen oppilas saattaa kokea opettajan liian vaativaksi, jos hän on ehdoton siinä, miten saa soittaa. Esimerkiksi, jos ainoa oikea tapa on oikeakätisesti soittaminen.

Kasvattajan on tärkeää muistaa, että jokaisella lapsella on jokin erityisominaisuus, jota ei tulisi piilotella tai hävetä vaan korostaa ja pitää lapsen ainutlaatuisena vahvuutena (Aho, 1996, s. 68–69). Erityispiirteet tulisi nähdä rikkautena. Jos opettaja kannustaa vasenkätistä oppilasta soittamaan ”kuten muut” – hän saattaa tahtomattaankin samalla viestittää erilaisuuden, tässä tapauksessa vasenkätisyyden olevan epäsuotuisa piirre. Tasapäistäminen ja varsinkin lapsen kokemus tarpeesta peittää tai piilotella vasenkätisyyttä luo turvattomuutta ja voi levittäytyä herkästi myös elämän muihin osa-alueisiin.

Opettajan pedagogiset ratkaisut vaikuttavat myös oppilaan ja opettajan väliseen vuorovaikutukseen. Tutkimuksissa tuodaan usein esille oppilaan ja opettajan vuorovaikutussuhteen tärkeys harrastuksen mielekkyyden kannalta. Se, miten opettaja mieltää oppilaansa, vaikuttaa olennaisesti vuorovaikutustapaan. Jordan-Kilkki (2012) kirjoittaa, jos oppilas nähdään yksilotteisesti määreinä kuten ”lahjakas”, ”ujo”, tai ”häirikkö” opettaja toimii helposti yksipuolisesti sen mukaan kuin hänen määritelmänsä olisi tosi. Näin ollen opettaja ainakin itselleen ”tuottaa” sitä mitä ajattelee (Jordan-Kilkki, 2012, s. 21). Näkeekö opettaja vasenkätisen lapsen ominaisuutensa vuoksi ”lahjakkaampana” tai ”luovempaan” vai onko suhtautuminen päinvastainen – kömpelönä ja lisätyötä teettävänä ”vasurina”? Yksilotteiset määreet korreloivat suoraan oppilaiden mahdollisuuksiin tulla koh-

datuiksi yksilöllisesti. Kun opettaja katsoo oppilastaan moniulotteisesti, voi oppilas yhdessä opettajan kanssa helpommin uskaltautua tunnistamaan ja kehittämään omia vahvuuksiaan (Jordan-Kilkki, 2012, s. 21).

4.3 Vasenkätisen soiton merkitys

Vasenkätisyyttä on pidetty poikkeamana ja sairautena, mutta nykyään tiedämme, että se ei sitä ole, vaan on ihan yhtä hyväksyttävää kuin oikeakätisyyskin. Kun lapsen kätisyys on eriytynyt, häntä ei saa yrittää saada vaihtamaan hallitsevaa kättä toiseen. Tutkimusten mukaan, vasenkätisyyden vieroittaminen saattaa aiheuttaa sekä toiminnallisia häiriötä, etenkin puheentuotannossa, (Laaksonen, 1985, s. 48–49) että psykologisia ja älyllisiä vaikeuksia (Bertrand, 2006, s. 93–94). Vasenkätisyyden vaihtaminen oikeakätiseksi muuttaa aivojen toimintaa (Klöppel ym., 2007). Aivotutkimuksen mukaan, käden mekanisme ohjaavat hermokeskukset rakentuvat tällöin uudelleen aivoihin kohtaan, jossa on jo rakentuneena puhemotoriikka, ja siksi kätisyyden vaihtaminen voi aiheuttaa esimerkiksi änkytystä (Holopainen, 2005, viitattu lähteessä Orell-Leed, 2005, s. 11–12). Koska kätisyys ilmenee myös esimerkiksi soittamisessa – tutkimukset herättävät kysymyksen, onko mahdollista, että oikeakätisesti soittamaan opettelu voisi aiheuttaa vasenkätisellä lapsella kyseisiä häiriöitä?

Soitinmuskarilaisilla kätisyys on yleensä jo vahvistunut. Jos kätisyys jostain syystä ei ole vakiintunut, asiantuntijat (ks. esim. Matikainen, 2021; Sarimaa, 2023) neuvovat ohjaamaan lasta kaikessa toiminnassa vahvempaan käteen, eli siihen, jota hän näyttää suosivan enemmän esimerkiksi piirtäessä. Näin ollen muskaritoiminnassa vasenta kättään suosivan lapsen motorista kehitystä tuetaan ohjaamalla häntä myös soittamaan niin, että vasen käsi on hallitseva. Ukulelen soitossa vahvemman käden on helpompi hallita täsmällistä rytmiä, joten vasenkätiselle luontevampaa on soittaa ukulelea niin, että oikea käsi ottaa otteet ja vasen käsi komppaa tai näppäilee.

Soittamisessa tärkeintä on tasapainoinen ja rento soittoasento. Hallittu keho ja hyvä soittotekniikka kulkevatkin aina käsi kädessä. (Porander, 2012, s. 140.)

Vasenkätiselle lapselle luonnollinen soittoasento (kuten monet muutkin toiminnot) on vastakkainen kuin oikeakätisillä. Jos lapsi joutuu käsittelemään soitinta lateraalisuuteensa nähden väärin - on selvää, ettei soittoasento ole luonnollinen, hallittu tai tasapainoinen, mikä vaikeuttaa soittoliikkeitä ja liikeratoja. Mikäli lapsi on vasenkätinen ja osoittaa käsittelevänsä soitinta luontevammin niin päin, olisi syytä suosia vasenkätistä soittoa.

Vasenkätisen soiton vähemmyydelle on esitetty erinäisiä syitä. Kyselyyn vastanneiden ja huomioideni mukaan useimmiten syyksi on noussut opettajien ajatus siitä, että molemmilla käsillä on kuitenkin omat motoriset haasteensa. Saatetaan ajatella, että vasenkätisille oikeakätisesti soittaminen olisi helpompaa. Mielestäni on kummallista, että oikeakätiset kertovat, miten vasenkätisten on helpompi soittaa. Perustelu ei myöskään tavoita lateraalista näkökulmaa – näin ollen ihmettelen, miksi oikeakätiset eivät soita vasenkätisesti. On totta, että molemmissa käsissä on omat haasteensa, mutta sen lisäksi lisähaasteen vasenkätisille tuo soittimen epäluonnollinen käsittely. Vaikka komppaaminen ja sorminäppäily saattaa vaikuttaa yksinkertaiselta verrattuna sormituksen ottamiseen, vaatii se erityistä täsmällisyyttä rytmityksessä, joita vain vahvemman käden on helpompi tuottaa. Plektraote on myös verrattavissa kynäotteeseen, eikä kukaan enää tohtisi käskeä vasenkätistä kirjoittamaan oikealla kädellä. Perustelu myös kyseenalaistaa vasenkätisten soittimien tarpeellisuuden, joita kuitenkin on.

Toisena syynä on esitetty materiaalien ja vasenkätisten soittimien hankala saatavuus. Vasenkätisten ohjaus oikeakätiseksi ei kuitenkaan edistä vasenkätisten soittimien saatavuutta. Toisaalta ukulelemuskarissa ei myöskään välttämättä tarvita erikseen vasenkätisten ukuleleja tai materiaaleja. Kaikki materiaalit ja ukulelet ovat käytettävissä sekä oikea- että vasenkätisille. Vasenkätinen voi hyvin soittaa ukulelea käännettynä, ilman että kieliä tarvitsee vaihtaa tai virittää uudelleen. Soitinrakentajamestari Juha Lottonen (2022) toteaa, että ukulele toimii yhtä lailla oikea- tai vasenkätisenä. Soittimen kätisyyden voi kääntää, eikä sillä ole vaikutusta soittimen sointiin tai tekniseen toimivuuteen.

Vaikka elämme nykyään suhteellisen suvaitsevassa ja erilaisuutta arvostavassa yhteiskunnassa, edelleen vanhemmat ja opettajat voivat rohkaista vasenkätistä lasta oikean käden käyttöön, koska ajattelevat helpottavansa heidän elämäänsä pitkälti oikeakätisten maailmassa (Milenkovic, ym., 2019, s. 2). Vasenkätisyyden koetaan esimerkiksi vähentävän mahdollisuuksia orkesterisoittamiseen. Tarkoituksiperät ovat samat kuin viisikymmentä vuotta sitten. Ajattelu ei mielestäni edistä tulevaisuuskestävää musiikin opetusta, jonka pitäisi nimenomaan olla moninaista ja saavutettavaa. Ajatus siitä, ettei vasenkätinen soittaja voisi soittaa orkesterissa on johtopäätelmäni mukaan ainoastaan asenteellinen. Esimerkiksi viulunsoitossa, Pyykönen (2010, s. 34–35) esittelee opinnäytetyössään kattavasti ja perusteellisesti orkesterin istumajärjestyksestä soittimen sointiin, kuinka vasenkätisesti viulun soittaminen ei tosi asiassa ole minkäänlainen este orkesterissa soittamiselle.

Vasenkätistä soittoa saatetaan karttaa myös siksi, että sen opetus koetaan hankalaksi. Opinnäytetyöni kyselyyn vastanneista osa opettajista koki vasenkätisen soiton opettamisen tärkeänä ja tarpeellisena, mutta toivoivat ohjeistusta muun muassa oikeasta sormituksesta. Opinnäytetyöni 6.luvussa on ohjeet ukulelemuskareissa yleisimmin käytettyjen sointujen vasenkätiseen sormitukseen.

4.4 Tulevaisuuskestävä opetus

Suomessa varhaisiän musiikkikasvatuksen taso on pitkään ollut poikkeuksellista verrattuna muihin maihin. Opetus on korkealaatuista, sillä Suomessa varhaisiän musiikkikasvattajilla on korkeakoulututkinto. Blomgren (2021) pohtii kuitenkin opinnäytetyössään, miksi oppilasmäärät laskevat vaikka tieteellinen tieto musiikkiharrastuksen hyvinvointivaikutuksista lisääntyy. Kuten musiikinopetuksessa yleensä, myös varhaisiän musiikkikasvatuksen toiminnan rakenteet ovat pysyneet samankaltaisina vuosikymmenet. Blomgren (2012 s. 6) pohtii, etteivät muskarit ole kehittyneet samaan tahtiin ympäristön kanssa tai muovautuneet tarpeeksi ihmisten erilaisiin tarpeisiin sopiviksi (Blomgren, 2021, s. 6).

Suomessa opettajilla on paljon autonomiaa sen suhteen, miten opetetaan ja millä tavalla. Tästä huolimatta, etenkin soitonopetus näyttäytyy toteutuvan valta-
virtaisesti ”tiettyjen normien mukaan”. Vaikka missään ei määritellä miten tai millaisia soittimia pitää soittaa, pinttyneet, piilossakin olevat asenteet soiton opettamisessa ja oppimisessa voivat olla suurena esteenä yhdenvertaisuudelle soitonopiskelussa. Musiikkielämä on vielä nykypäivänä tilastojen mukaan kaikkea muuta kuin moninainen (Mattila & Hirn, 2022). Havaintojeni mukaan, musiikinopetuksessa vedotaan usein ajatukseen taiteen laadusta. Sen tärkeys voi mennä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edelle – laatua ei voi saavuttaa kuin tarkoin määritetyillä tavoilla.

Soittoteknisiä asioita opetellaan pääosin behaviorismin kaltaisesti, tarkasti opettajaa kopioiden, ”mestari-kisälli”-asetelman mukaisesti. Opetustyyli on osittain perusteltua, sillä lapsilla on luontainen taipumus oppia jäljittelemällä. Kaikille lapsille kuitenkin jäljittely ei aina ole mahdollista esimerkiksi fyysisten tai psyykkisten ominaisuuksien vuoksi.

Keskustelua on käyty niin musiikinopetuksen saavutettavuudesta kuin kohtuullisesta mukauttamisesta. Kohtuullisilla mukautuksilla tarkoitetaan muutoksia, joilla mahdollistetaan esimerkiksi vammaisen henkilön osallistuminen opetukseen. Kohtuullisten mukautusten toteutuksessa opettajat ovat avaintoimijoina. (Kivijärvi & Rautiainen, 2020.) Yhdenvertaisuus ei näytä vielä kuitenkaan toteutuvan musiikinopetuksessa. Haastetta tuovat ongelmien piilevyys, kaavoihin kangistunut opetus ja opettajien työn vaativuuden aiheuttama kiire ja kuormitus. Ongelmat pitäisi tuoda näkyviksi ja opettajille tulisi tarjota selkeitä käytännön ratkaisuja niihin. Koska vasenkätisen soittamisen edistäminen, jopa hyväksyminen, näyttäytyy olevan vielä alkuvaiheissa, vaikuttaa siltä, että meillä on vielä pitkä matka muunkinlaisen soittamisen hyväksymiseen.

5 Tuloksia ukulelemuskareissa opettaville suunnatusta kyselystä

Opinnäytetyön yhtenä aineistona toimi tekemäni sähköinen kysely, johon vastasi yhdeksän ukulelemuskareiden opettajaa. Kysely sisälsi monipuolisia kysymystyyppejä: monivalintavastauksia, arviointiasteikkoja, yhden tai usean vastauksen suljettuja kysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä (ks. liite 2). Kysely toteutettiin Metropolian e-lomakkeena, joka jaettiin Facebook-sivuilla kahteen eri varhaisiän opettajille kohdennettuun ryhmään. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, huomioidaanko vasenkätisyys ukulelen soitonopetuksessa muskareissa ja mitä ajatuksia muskariopettajilla on koskien vasenkätisyyttä ukulelen soitonopetuksessa. Vastaaminen tapahtui vapaaehtoisesti ja anonymisti, eikä vastaajista kerätty mitään henkilötietoja.

Kysely koostui kahdestakymmenestä kysymyksestä. Ensimmäiset viisi kysymystä (1–5) käsitelivät vasenkätisten oppilaiden määrää muskarissa, ja sitä miten opettaja on huomannut oppilaan olevan vasenkätinen. Seuraavissa kysymyksissä (6–9) kysytään, onko vasenkätisyys tuottanut haasteita tai ongelmia opettajalle tai oppilaalle ja minkälaisia. Osioissa 10–12 kartoitetaan, miten opettaja itse opettaa vasenkätisiä ja mitä syitä hänellä on valitsemalleen opetustavalle. Seuraavissa kysymyksissä (11–15) kysytään vastaajan arviota vasenkätisen soiton oppimisen tarvitsemaan aikaan (verrattuna oikeakätiseen soittoon) ja vasenkätisten tarvikkeiden tai soittimien saatavuutta vastaajien opetuspaikoissa. Avoimessa kuudennessatoista kysymyksessä kysytään opettajan omaa ajatusta vasenkätisyyden huomioinnista hänen muskariryhmissään. Viimeisissä osioissa (17–20) kartoitettiin vastaajien taustaa eli pohjakoulutusta, opetuspaiketta, työkokemusta ja kätisyyttä.

Kyselyyn vastaajista lähes kaikki kertoivat opettavansa musiikkiopistossa. Kahdella vastaajista oli muu kuin alemman korkeakoulutason tutkinto: ylempi korkeakoulututkinto ja entinen opistotason tutkinto (musiikkileikkikoulun opettaja). Vastaajien työkokemus vaihteli alle 2 vuodesta 25–30 vuoteen. Kaikki vastaajat olivat itse oikeakätisiä.

5.1 Vasenkätisten määrä muskarissa

Ukulelemuskareissa lapsen kätisyys on yleensä jo vakiintunut. Tämän ikäiset lapset eivät kuitenkaan välttämättä itse osaa sanoa, ovatko he vasen- vai oikeakätisiä. Lapsi yleensä ottaa soittimen syliinsä niin, kuin se tuntuu luonnolliselta. Jos lapsi tahtoo jatkuvasti kääntää soittimen vasenkätisesti, voisi ajatella, että lapselle vasenkätisesti soittaminen olisi luonnollisempaa ja hänen olevan vasenkätinen. Tämän vuoksi kyselyssäni kysytään: ”Onko sinulla ollut muskarissa oppilaita, jotka jatkuvasti kääntävät ukulelen ns. ’väärin päin’ (kaula oikealle)?” Lähes kaikki (8/9) vastasivat kyllä. Asian ratkaisemiseen oli käytetty hyvin vaihtelevia tapoja. Osa antoi lapsen soittaa vasenkätisesti, osa ei:

”Olen kääntänyt sen toisinpäin ja opettanut oikean käden tavan soittaa.”

”Olen antanut heidän kääntää ukulelen toisin päin, ja miettiä, millä sormituksella olisi tällöin kätevin soittaa.”

”Mikäli tutustumme soittimeen, soitamme vapailla kielillä, annan soittimen olla miten päin vaan. Kun alamme sointuja soittamaan, kyselen ja seuraan kätisyyttä. Käänän joskus oman soittimeni peilikuvaksi ja vaihdan välillä omaa paikkaani, jotta lapsi näkee minun soittamiseni monelta kantilta.

”Olen tarkkaillut tilannetta (mihin kehittyä) ja toistaiseksi kaikki ovat alkaneet lopulta soittaa oikeakätisesti.”

Osa vastaajista koki kääntämisen johtuvan siitä, ettei lapsi ollut muistanut miten päin soitinta soitetaan. Vastaajista kaikilla yli kahden vuoden työkokemuksen omaavilla olikin ollut enemmän kuin kaksi vasenkätistä oppilasta, osalla arviolta 20–50. Osa arveli, että vasenkätisiä oppilaita saattoi olla enemmänkin. Vastaajat kertoivat kätisyyden ilmenneen siitä, miten lapsi käsittelee soittimia, vasemman käden motorisessa paremmuudessa tai muissa kuin soittotehtävissä (esimerkiksi kynätehtävissä tai viitatessa). Oppilas oli saattanut myös itse kertoa vasenkätisyydestään.

5.2 Vasenkätisten mahdollisuudet soittaa vasenkätisesti

Kysymyksessä ”Miten olet opettanut ukulelen soittoa vasenkätiselle?” selviää, että noin puolet vastaajista opettaa vasenkätistä oikeakätisesti (kaula vasemmalle) ja puolet vasenkätisesti (kaula oikealle). Kysyttäessä mahdollisia syitä valitsemaalle opetustavalle, vasenkätistä soitonopetusta puoltavat kokivat tärkeäksi lapsen oman luontaisen tunteen:

”Annan lapsen kokeilla ja päättää itse, miten on mukavinta soittaa.”

”Ajattelen, että jos lapsi itse kääntää ukulelen kaulan oikealle ja kertoo olevansa vasenkätinen, en halua väkisin tehdä vastoin lapsen luontaista tunnetta. Kaipaisin kuitenkin ohjekirjaa tai ohjeistusta, miten vasenkätiselle opetetaan ukulelen alkeita.”

Vastaajat, jotka kertoivat opettavansa vasenkätisiä oikeakätisesti, perustelivat opetustapaansa sillä, että vasenkätisen voi olla jopa helpompaa soittaa oikeakätisesti:

”Ukulele soitossa vasemman käden hienomotoriikka on todella tärkeää, kun sointuotteet otetaan vasemmalla kädellä. Vasenkätisille soittaminen voi olla näin jopa helpompaa kuin oikeakätisille. Näppäilyssä tarvitaan tasapuolisesti molempien käsien motoriikkaa, joten on mielestäni sama kummin päin ukulele silloin on.”

”Olen yleensä vanhempien kanssa asiasta keskustellut ja jättänyt mahdollisuuden, että on mahdollista myös kääntää kielet. Samalla olen kertonut, että yleensä vasurit oman kokemukseni mukaan ovat taitavampia alussa sointujen löytämisessä. Toistaiseksi kaikki perheet ja lapsi ovat päätyneet oikeakätiseen soittoon. Lapsi on tottunut nopeasti soittamaan oikeakätisesti.”

Yksi vastaajista, joka kertoi lähtökohtaisesti opettavansa vasenkätisiä soittamaan oikeakätisesti, jätti kohdan (12. Kerro mahdollisia syitä valitsemaallesi opetustavalle vasenkätisen soitonopetuksessa) tyhjäksi.

Vastauksista kolmesta opetuspisteestä löytyi vasenkätisten soittimia tai tarvikkeita, pääosin vasenkätisten saksia. Kahdessa oli myös vasenkätisten ukulele,

toisessa sitä ei ollut kuitenkaan koskaan käytetty. Suurin osa vastaajista kertoi, ettei vasenkätisten tarvikkeita tai soittimia ollut lainkaan tai ollut varma onko.

Opettajat, jotka olivat antaneet lasten soittaa vasenkätisesti, vastasivat vasenkätisyyden aiheuttaneen joitain haasteita tai ongelmia muskareissa. Kahdelle opettajista vasenkätisyys oli aiheuttanut haasteita/ongelmia opetuksessa ja neljä vastaajista kertoo, että vasenkätisyys on joko aiheuttanut tai saattanut aiheuttaa haasteita/ongelmia myös oppilaalle itselleen. Opettajat kokivat haasteelliseksi esimerkiksi vasenkätisesti soittaessa oikean sormituksen. Tämän kerrotaan aiheuttaneen hämmennystä myös oppilaalle. Myös itse lateraalisuus ja erityispiirteen aiheuttama erilaisuuden kokemus toi jonkinlaisia haasteita:

”Eräs vasenkätinen halusi soittaa samoin päin kuin kaverit. Kompaus olisi sujunut selkeästi helpommin vasuristi, mutta hän selätti ongelmat, soitti samoin kuin muut.”

Opettajat, jotka eivät antaneet opetusta vasenkätisesti, vastasivat ettei vasenkätisyys ollut aiheuttanut minkäänlaisia haasteita oppilaalle tai itselle opettajana.

5.3 Opettajien ajatuksia vasenkätisyyden huomioinnista

Opinnäytetyöni kyselyssä kysytään opettajien omia ajatuksia vasenkätisyydestä ja sen huomioinnista: ”16. Mikä on ajatuksesi vasenkätisyyden huomioinnista sinun muskariryhmässäsi?” Kysymys oli aseteltu avoimeksi eli vastaukset olivat vapaamuotoisia. Vastaajista ne, jotka kertoivat opettavansa vasenkätistä oikeakätisesti, jättivät lomakkeen kohdan joko tyhjäksi tai vastasivat, ettei vasenkätinen tarvinnut erityistä huomiota:

”Vasenkätiset eivät ole tarvinneet erityistä tukea tai huomiota muuten kuin saksien valinnassa. Jos joku soittaa vasemmalla kädellä esim. mallettisoittimia, saa soittaa. Lapset muutenkin vaihtelevat kätisyyttä ja hakevat eri toimintoihin vahvempaa kättä. Pyrin kehon molempien puolien huomioimiseen, joten monet asiat tehdään molemmilla käsillä.”

Osa vastaajista koki, että vasenkätisyys on hyvä tiedostaa, mutta siihen tulisi suhtautua neutraalisti:

”Se on hyvä tiedostaa, mutta ei siitä tarvitse tehdä mitään numeroa tai erikois järjestelyjä.”

”Kaiken kaikkiaan lapsen kuuleminen, tilanteiden arviointi on keskeistä. Oma poikani on vasenkätinen, kynäkäsi on vasen, mutta soittaa oikeakätisesti. Ehkä siksi suhtaudun aika rennosti kätisyyksiin. Jokainen tekee tavallaan.”

Muutamasta vastauksesta ilmeni, että huomiointi riippuu ainakin osittain vasenkätisyyden asteesta:

”Mikäli minulla olisi vasenkätisiä oppilaita, saattaisin opettaa aluksi oikeakätisen tavan soittaa ukulelea ja myös vasenkätisen.”

”Ukulelessä kaksi oppilasta vahvasti vasenkätisiä, ollaan viritetty ukulelet toisinpäin ja soittavat ihan normaalisti mukana. Jos oppilaalla on ongelmia soitossa, niin sitten niitä on oltava oikea tai vasenkätinen.”

Vastauksista nousi esiin myös tarve vasenkätisen soiton opettamisen ohjeistuksesta:

”Jää vähän pintapuoliseksi [vasenkätisten huomiointi], kun iso ryhmä ja tuntui, että jokaisella on omat erityistarpeensa. Vasenkätisesti soittava jää hieman oman onnensa nojaan, ja se tuntuu opettajana itsestä ikävältä; haluaisin muutosta asiaan. Eli ohjeistusta itselleni.”

5.4 Pohdinnat ja päätelmät

Kyselyn tekovaiheessa tavoitteenani oli löytää oikeat kysymykset ja saada muotoiltua ne yhtäaikaan kiinnostaviksi mutta neutraaleiksi. Kysymysten laatiminen osoittautui haasteelliseksi. Tiedostin myös, että haastetta toisi oma puolueellisuus ja pyrinkin laatimaan kysymykset ja analysoimaan tulokset tämä huomioon. Arvostan kyselyyn vastanneiden ihmisten antamaa aikaa ja huomiota, joten myös siksi minulle oli tärkeää, ettei oma mielipiteeni värittyisi heidän vastausten joukkoon. Kyselyn tulokset yllättivät sillä, että enemmän kuin yksi vastaajista koki vasenkätisen soiton edistämisen tärkeänä. Oma ennakkoluuloni oli, ettei opettajat välttämättä ymmärrä kätisyyden vaikuttavan myös ukulelensoittoon. Olen itsekin aikoinaan liittänyt kätisyyden vahvasti vain kirjoittamiseen tai

piirtämiseen. Toisaalta kyselyn tulokset olisivat mahdollisesti olleet erilaiset, mikäli se olisi saanut laajemman otannan vastaajia. Yhtenä syynä voi olla kyselyn pituus, mutta myös se, että jaoin kyselyä kahdessa jäsenmäärältään ja aktiivisuudeltaan suuressa Facebook-ryhmässä. Kyselyni ”hukkui” nopeasti syötettyyn. Uskon, että valtaosin ne, joita aihe jollakin tavalla puhutteli, vastasi kyselyyn ja siksi vastaukset jakautuivat melkein ääripäihin.

Vastausten perusteella vasenkätisillä lapsilla ei aina ole mahdollisuutta soittaa vasenkätisesti vaan päätäntävalta on usein opettajalla. Vastaajien koulutustaso tai työuran pituus ei kyselyn perusteella vaikuttanut tuloksiin vaan päätös näytetään riippuvan opettajan omasta suhtautumisesta vasenkätisyyteen. Vasenkätisen soiton edistämistä kannattavat opettajat toivoivat ohjeistusta vasenkätisen soiton opettamiseen. Opinnäytetyötäni varten kerätyn aineiston ja tutkimusten perusteella vasenkätisen soiton ohjeistukselle on tarvetta. Seuraavassa luvussa (6.) esitelläänkin vinkkejä ja ohjeita opettajille vasenkätisen lapsen ukulelesoiton opettamiseen.

6 Ukulelet kääntöön! Vasenkätinen soitto ukulelemuskareissa

Vasenkätisessä ukulelen soitossa on karkeasti jaoteltuna kaksi eri vaihtoehtoa: ukulelea voi soittaa joko käännettynä tai voi soittaa vasenkätisille erikseen viritettyä tai rakennettua ukulelea. Vasenkätisesti soittaessa kuitenkin aina ukulelea käsitellään vasenkätisesti eli niin, että ukulelen kaula on soittajan oikealla puolella ja vartalo vasemmalla. Ukulelemuskareissa etenkin ensimmäinen vaihtoehto on monesti kaikista vaivattomin ja saavutettavin. Tällöin vasenkätinen voi aina soittaa saatavilla olevaa ukulelea. Haittapuolena kielet saattavat soida eri järjestyksessä ja ukulelea saattaa joutua myös näppäilemään päinvastoin. Kokemuksestani tämä ei kuitenkaan ole koskaan aiheuttanut ongelmia. Kannustan opettajia harjoittelemaan itse soittoa sekä oikea- että vasenkätisesti. Näin ymmärtää lateraalisuuden tuomia haasteita ja osaa hyödyntää opetuksessaan eri opetustyyliä.

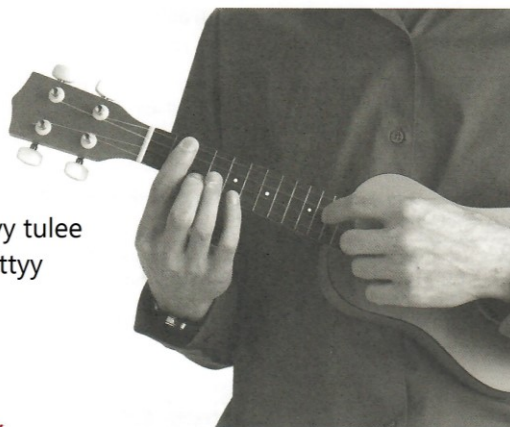
VASEN JA OIKEA KÄSI VASENKÄTISESSÄ SOITOSSA

Oikean käden sormet numeroituna 1-4.

Aseta oikean käden peukalo kaulan taakse suunnilleen 2.sormeä vastapäätä. Vältä kämmenen koskettamista kaulan takaosaan.

Vasen käsi rämpyttää. Paras sävy tulee alueelta, jossa ukulelen kaula liittyy vartaloon.

Plektraa pidetään vasemman käden peukalon ja 1.sormen välissä niin, että plektran kärki ulottuu ensimmäisen sormen kärjen yli.

Kuva 2 Vasen ja oikea käsi vasenkätisessä soitossa. Kuvat ja kuvatestit suomenneittuna Tagliarinin & Nicholsonin (2016) soitto-oppaasta.

6.1 Ukulelen soitto käännettynä (ylösalaisin)

Ukulelen osat ovat: lapa, viritystapit, satula, nauhavälit, nauhaviivat, otelauta, kielet, tallaluu, talla ja kaikukoppa/kaikuaukko (kuva 3). Kaikukopalla tarkoitetaan onttoa tilaa soittimen sisällä ja kaikuaukko on soittimen kannella oleva pyöreä ääniaukko, josta kaikukopan vahvistama ääni kuuluu.

Kuva 3 Ukulelen osat.

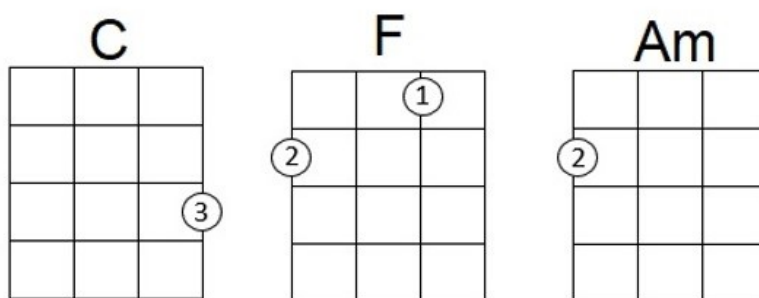
joitus: kuvittele nostavasi kuvan 3 ukulele kyseisestä asennosta syliisi niin, että ukulelen kaula osoittaa oikealle. A-kieli (jossa punainen sointutarra) on sylissäsi ylimpänä. Jos ukulelen nostaisi syliini oikeakätisesti (kaula vasemmalle), se olisi alimpana.

Samaa harjoitusta kannattaa soveltaa tavallisen sointukuvan kanssa. Ajattele sointukuvan olevan ukulele, jonka nostat syliisi vasenkätisesti. Miten kielet asetuvat? Kun kieliä ei käännetä tai viritetä eri päin, sointukuvaa ei tarvitse muuttaa

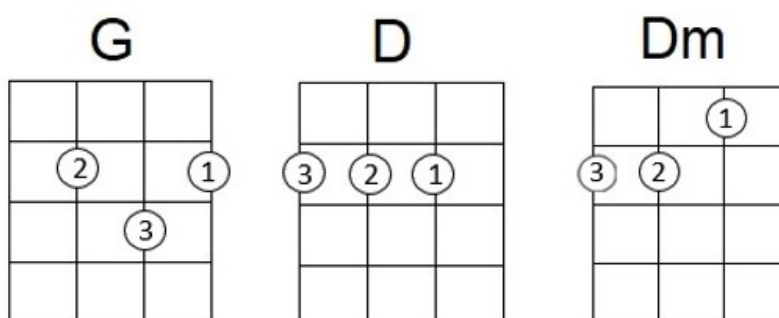
Kun ukulelea soittaa käännettynä (ylösalaisin), ukulelen lapa osoittaa soittajasta oikealle ja ukulelen kaikukoppa asettuu enemmän soittajan vasemmalle reidelle. Tällöin ukulelen kielet ovat maasta katsottuna alhaalta ylöspäin: G-C-E-A. Vasen käsi on vapaana komppaamaan tai näppäilemään ja oikea käsi ottaa otteet. Sormien numerointi on sama: etusormi on 1, keskisormi 2, nimetön 3 ja pikkurilli 4.

Soittotekniikassa toimintoja voi ajatella peilikuvana siihen, mitä oikeakätiset tekevät. Hahmottamista voi helpottaa mielikuvaharjoitus:

ja myös sormitukset ovat usein samat (kuva 4). Neljästä ukulelemuskareissa usein käytettävistä perussoinnusta (C, F, Am ja G) vain G-duurissa sormitus on eri (kuva 5). Muista soinnuista myös esimerkiksi A- ja Em-soinnuissa on sama sormitus.

Kuva 4 C-, F-, ja Am-soinnuissa sormitukset ovat samat oikeakätisesti ja vasenkätisesti soitetuna.

Kuva 5 G-, D- ja Dm-sointujen sormitukset vasenkätisesti soitetuna (eri kuin oikeakätisesti).

6.2 Vasenkätisille erikseen viritetyn tai rakennetun ukulelen soittaminen

Markkinoilla on myös erikseen vasenkätisille valmistettuja ukuleleja. Vasen- tai oikeakätisten ukulelejen sisäisessä tukirakenteessa ei tosin ole kätisyseroja.

Vasenkätisten ukulelessa tarvitaan muutoksia ainoastaan yläsatulalla ja tallaluulla. Yläsatulan urat tehdään käänteisenä kielten paksuuksien mukaan. Samoin tallaluun kompensointi tehdään käänteisenä. (Lottonen, 2022.)

Vasenkätisten ukulelessa kielet ovat usein samassa järjestyksessä kuin oikeakätisten vaikka soittoasento on vasenkätinen. Myös tavallisen ukulelen kielet voidaan virittää tai kääntää vasenkätiselle toisinpäin. Jos ukulele halutaan virittää vasenkätiselle vastaavaksi kuin oikeakätisillä, G viritetään A:ksi, C E:ksi, E C:ksi ja A G:ksi. Tällöin ukulelea vasenkätisesti soittaessa kielet ovat samassa järjestyksessä kuin oikeakätisellä eli G-kieli on lähimpänä rintaa.

Mikäli soitetaan vasenkätisille erikseen viritettyä tai rakennettua ukulelea, sointukuvat on hyvä kääntää. Puhelimesta löytyy sovelluksia, joilla alkuperäinen kuva onkin helppo ”flipata” peilikuvaksi. Myös netistä löytää nykyään vaivatta, varsinkin englannin kielellä haettuna, sointutaulukkoja vasenkätisille. Lapselle sointukuvan lukeminen ja otteiden ulkoa muistaminen on kuitenkin usein hankalaa, joten muskareissa sointumerkit yleensä merkitään lapsen ukulelen otelautaan värillisillä tarroilla. Kun soitetaan vasenkätisille erikseen viritettyä tai rakennettua ukulelea, on hyvä huomioida, että sointutarrat tulevat eri kohtiin kuin oikeakätisesti soittaessa. Oikeakätisten ukulelea soittaessa käännettynä (ilman uudelleen viritystä) säästytään myös tältä. Toisaalta, kun sointutarrat on kertaalleen liimattu paikoilleen, opettajankin on helppo huomata heti, mihin sormet tulisi asettaa.

7 Pohdinta

Opinnäytetyössäni pääsin viimein tarttumaan aiheeseen, joka on askarruttanut minua pitkään. Sain tilaisuuden selvittää, onko vasenkätisillä lapsilla mahdollisuus soittaa vasenkätisesti muskareissa. Pohdin myös syitä oikeakätisen soiton dominoinnille. Haasteita aiheen käsittelyyn toi oma vahva ja henkilökohtainen kokemus vasenkätisyydestä. Varsinkin opinnäytetyöprosessin alussa huomasin, että omat tunteeni siirtyivät liiankin voimakkaasti teksteihin mukaan. Työtä tehdessä, opin tarkastelemaan myös omia mielipiteitäni neutraalimmin ja eri näkökulmista.

Opinnäytetyöprosessissa mietin, miten toisin aihetta esiin lukijalle kiinnostavasti. Vasenkätisyys aiheena on haastava, koska kyseessä on vähemmistön näkökulma. Monille kätisyys näyttäytyy arkisena asiana, jota ei juurikaan tule mietittyä. Opinnäytetyöni aineistoa selatessani, yllätyin kuitenkin siitä, että vasenkätisyyden kokemuksesta on viime vuosikymmenien aikana kuitenkin julkaistu töitä ja tutkielmia tasaisin väliajoin. Ja kaikkien lopputulema on sama - ymmärrystä vasenkätisyydestä ilmiönä tulisi edistää.

Minusta olisi ollut mielenkiintoista saada haastateltavaksi itse vasenkätisiä oppilaita - etenkin ukulelemuskareissa olleita. Olisi tärkeää saada näkyviksi heidän todelliset kokemuksensa vasenkätisyydestä. Minua erityisesti kiinnostaisi tietää, kuinka moni oppilas on mahdollisesti lopettanut tai ylipäätään päättänyt olla aloittamatta musiikkiharrastusta vasenkätisyytensä vuoksi. Ukulelemuskarit ovat ilmiönä verrattain uusi ja lasten haastattelu olisi vaatinut erityisiä resursseja, joten tällä kertaa päädyin lähtemään liikkeelle opettajien kokemuksesta. Haastattelun sijaan päädyin kyselylomakkeeseen saadakseni enemmän vastauksia ja kartoittaakseni paremmin opinnäytetyöni tutkimuskysymystä: onko vasenkätisillä lapsilla mahdollisuutta soittaa vasenkätisesti muskareissa. Anonyymisti vastaaminen myös mahdollistaisi opettajien mielipiteiden ilmaisemisen rehelli-

semmin. Tuloksista selvisi, että kaikilla lapsilla ei ole mahdollisuutta soittaa vasenkätisesti muskareissa. Osa opettajista pitää vasenkätisyyden huomiointia opetuksessa tärkeänä ja osa ei. Suurin este vasenkätiselle soitolle näyttäytyisi olevan opettajien vähäinen tieto lateraalisuudesta ja sen vaikutuksesta opetukseen ja oppimiseen. Osa opettajista myös koki vasenkätisen soiton opettamisen haastavaksi. Siksi olisi tärkeää, että kehopuolisuutta tuotaisiin esille jo opettajakoulutuksessa.

Johtopäätelmäni on, että näennäisesti vasenkätisesti soittaminen muskareissa on mahdollista mutta käytännössä harvinaista. Opettajalla on valta ohjata sekä lasta että vanhempia haluamaansa soittotyyliin. Pääsääntöisesti opettajat ohjaavat lasta soittamaan oikeakätisesti. Tarkastellen aihetta didaktisesta näkökulmasta ja aiempiin tutkimuksiin nojautuen, vasenkätisen ohjaamisella oikeakätiseksi voi olla haitallisia vaikutuksia etenkin lapsen terveen minäkuvan ja itsetunnon kehittymisen sekä musiikkiharrastuksen jatkuvuuden kannalta. Vasenkätisyyden vieroittaminen saattaa aiheuttaa häiriöitä myös esimerkiksi puheentutunnossa. Vasenkätinen, joka on opetellut oikeakätiseksi, ei välttämättä myöskään saavuta soittajana täyttä potentiaalinsa.

Se, miten vasenkätisiä ihmisiä, etenkin lapsia, on kohdeltu, on synkkää ja sydäntä särkevää luettavaa. Siksi on merkillistä, ettei vielä 2020-luvulla ole itsensäselvyys, että lapsi saisi opetusta vasenkätisesti. Toivon, että työni herättäisi musiikin opettajat pohtimaan vasenkätisyyttä uudella tavalla. Vasenkätistä soittoa edistetään huomioimalla oppilaan kätisyys heti opintojen alussa. Kehopuolisuutta tulisi tuoda esille myös jo opettajakoulutuksessa. Soitto-oppaissa olisi hyvä olla ohjeistus tai edes maininta myös vasenkätisestä soittamisesta. Esimerkiksi opinnäytetyöni 6.lukua voisi jatkaa ja jalostaa kattavammaksi oppaaksi vasenkätiseen ukulelen soittoon. Vasenkätisellä lapsella tulee olla samat oikeudet oppijana kuin muillakin: lapsen tulisi saada soittaa vasenkätisesti ja saada myös opetusta siihen.

Lähteet

Aho, S. (1996). Lapsen minäkäsitys ja itsetunto. Oy Edita Ab.

Aivoliitto. (24.9.2018). Musiikki antaa aivoille siivet. <https://www.aivoliitto.fi/aivo-terveys/artikkelit/musiikki-antaa-aivoille-siivet/#d15889ee>

Anttila, M. & Juvonen, A. (2002). Kohti kolmannen vuosituhatvuotisen musiikkikasvatusta. University Press.

Bertrand, P-M. (2006). Väärän käden maailma: vasenkätisten historiaa (suom. S. Peltonen & P. Thorel). Atena. (Alkuperäisteos julkaistu 2001)

Blomgren, J. (2021). Varhaisiän musiikkikasvatuksen uudet tuulet Gradian mallia kehittämässä [YAMK-opinnäytetyö, Tampereen ammattikorkeakoulu]. The-
seus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021120323508>

Heikkilä, K. (2020). In Search of Perinatal Correlates of Left-handedness [väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-6178-9>

Heikkinen, K. (1993). Oikea oikein – vasen väärin : tapaustutkimus vasenkätisten koulukokemuksista. [pro gradu -työ, Jyväskylän yliopisto]. JYX.

Huhtinen-Hildén, L. (2012). Kohti sensitiivistä musiikinopettamista: ammattitaidon ja opettajuuden rakentumisen polkuja. [väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. JYX. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-4719-4>

Huutilainen, M. (2015). Ensimmäiset musiikkikokemukset. Työterveyslaitos ja Helsingin yliopisto, FISME:n musiikkikasvatuspäivät, Helsinki. <https://prezi.com/pasdqhlzujcq/varhaiset-musiikkikokemukset-fisme-2015-helsinki/>

Jordan-Kilkki, P. & Pruuki, L. (2012). Miten tehdä tilaa kohtaamiselle? Teoksessa P. Jordan-Kilkki, E. Kauppinen & E. Korolainen (toim.), Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikin opetuksessa. (s. 18-27). Opetushallitus.

Kivelä-Taskinen, E. (2008). Rytmikylvyn Pikku-kuplat. (6.painos). Kultanuotti.

Kivijärvi, S. & Rautiainen, P. (2020). Kohtuullinen mukauttaminen musiikinopetuksen yhdenvertaisuuden edistäjänä. ArtsEqual-toimenpidesuositus, 2/2020.

Kärjä, A-M. (13.08.2013). Elämää enemmistön ehdoilla. Yle Akuutti. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/08/13/elamaa-enemmiston-ehdoilla>

Klöppel, S., Vongerichten, A., van Eimeren, T., Frackowiak, R. S. J., Siebner, H. R. (2007). Can Left-Handedness be Switched? Insights from an Early Switch of Handwriting. The Journal of Neuroscience. 27(29), 7847–7853. <https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.1299-07.2007>

Laaksonen, M-L. (1985). Vasenkätiset. Kustannus-Mäkelä.

Lottonen, J. (13.12.2022). Henkilökohtainen keskustelu sähköpostitse Lottonen Guitars Oy:n soitinrakentajamestarin, Juha Lottosen, kanssa.

Matikainen, P. (18.03.2021). Vasenkätinen, oikeakätinen vai molempia? Lasta kannattaa ohjata vahvempaan käteen, kun rajaikä lähestyy. Kaksplus. <https://kaksplus.fi/taapero/kehitys/vasenkatinen-oikeakatinen-vai-molempia-lasta-kannattaa-ohjata-vahvempaan-kateen-kun-rajai-ka-lahestyy/>

Mattila, M. & Hirn, N. (2022). Yle selvitti: Naiset ovat yhä harvoin esillä klassisessa musiikissa – muutoksen tarpeesta on puhuttu vuosia, mutta tilastot eivät valehtele. Yle Uutiset. <https://yle.fi/a/74-20006354>

Milenkovic, S., Belojevic, G., Paunovic, K. & Davidovic, D. (2019). Historical aspects of left-handedness. Srpski arhiv za celokupno lekarstvo. 147. 95-95. <https://doi.org/10.2298/SARH190522095M>

Orell-Leed, S. (2005). Vasenkätisyys elämän palapelin palana [pro gradu -työ, Jyväskylän yliopisto]. JYX. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2005386>

Porander, K. (2012). Musiikkiin tarvitaan koko keho. Teoksessa P. Jordan-Kilki, E. Kauppinen & E. Korolainen (toim.), Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikin opetuksessa. (s. 138–146). Opetushallitus.

Pöytäri, S. (2015). Vasenkätisten liikunnanopettajien kokemuksia vasenkätisyyden merkityksestä liikunnanopettajan ammatissa [pro gradu -työ, Jyväskylän yliopisto]. JYX. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201509082833>

Pyykönen, K. (2010). ”Piru soittaa vasemmalla” – vasuriko paholainen? Näkökulmia vasenkätisten viulunsoiton opetukseen [AMK-opinnäytetyö, Metropolia Ammattikorkeakoulu]. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201005108586>

Roth, M. (2005). The Left Stuff, How the Left-Handed Have Survived and Thrived in a Right-handed World. M. Evans.

Sarimaa, S. (13.2.2023). Vasenkätisyys voi alkaa jo kohdussa – moni asia siinä on tutkijoillekin yhä mysteeri. Kaksplus. <https://kaksplus.fi/taapero/terveys/vasenkatisyys/>

Saarikallio, S. (2012). Musiikki on kokemuslaji. Teoksessa P. Jordan-Kilki, E. Kauppinen & E. Korolainen (toim.), Musiikkipedagogin käsikirja. Vuorovaikutus ja kohtaaminen musiikin opetuksessa. (s. 37–45). Opetushallitus.

Tagliarino, B. & Nicholson, J. R. (2016). Left-handed Ukulele: The Complete Method. Hal Leonard Corporation.

Ulmanen, N. (2018). Vasenkätisyys instrumenttien hallinnassa ja opetuksessa [Kandidaatintutkielma, Jyväskylän Yliopisto]. JYX. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201803061659>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Opetushallitus.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelmien-perusteet>

Uusikylä, K. & Piirto, J. (1999). Luovuus. Taito löytää, rohkeus toteuttaa. Atena Kustannus.

Liitteet

Kyselyn vastaajan informointi

Tiedote kyselystä

TIEDOTE KYSELYSTÄ

Kysely ukulelemuskareiden opettajille

Pyyntö vastaamaan kyselyyn

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan vasenkätisten lasten huomiointia ukulelemuskareissa. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska olette opettaneet/opetatte ukulelen soittoa muskaritoiminnassa. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä.

Vapaaehtoisuus

Kyselyyn vastaaminen on täysin vapaaehtoista. Kun olette tallentaneet kyselyvastauksenne, saatuja tietoja tarkastellaan osana opinnäytetyön tutkimusaineistoa.

Kyselyn tarkoitus

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää, huomioidaanko vasenkätisyys ukulelen soitonopetuksessa muskareissa ja mitä ajatuksia muskariopettajilla on koskien vasenkätisyyttä ukulelen soitonopetuksessa.

Kyselyn toteuttajat

Kysely toteutetaan osana AMK-opintojen opinnäytetyötä. Kyselyn on laatinut Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelija Miira Tyni.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkimusmenetelmänä on sähköinen kyselylomake, jonka täyttämiseen menee vastauksien laajuuden mukaan noin 5–30 minuuttia.

Tutkimus toteutetaan siten, että vastaukset kyselylomakkeesta tallennetaan sähköisesti ja analysoidaan laadullisesti ja/tai määrällisesti kysymyksistä ja vastausmääristä riippuen. Vastaukset käsitellään anonyymisti, eikä vastaajista kerätä mitään henkilötietoja.

Kyselyn mahdolliset hyödyt

Tutkimuksen avulla voidaan kehittää vasenkätisten soiton opetusta ja antaa tarvittavaa lisätietoa vasenkätisyydestä muskariopettajille.

Kyselyn päättymisen

Kyselyyn voi osallistua 2.2.2023 saakka.

Yhteystiedot:

Opinnäytetyötekijä: Miira Tyni
Sähköposti: miira.tyni@metropolia.fi

Kysely ukulelemuskareiden opettajille

Kysely ukulelemuskareiden opettajille

1. Onko sinulla ollut muskarissa oppilaita, jotka jatkuvasti kääntävät ukulelen ns. "väärin päin" (kaula oikealle)? Kyllä / Ei / En osaa sanoa
2. Jos vastasit edelliseen kysymykseen (1.) "Kyllä", miten olet ratkaissut asian?
3. Onko sinulla ollut vasenkätisiä oppilaita muskarissa? Kyllä / Ei / Ehkä/en osaa sanoa

Jos sinulla ei ole ollut vasenkätisiä oppilaita muskarissa tai vastauksesi on "Ehkä/en osaa sanoa", voit siirtyä suoraan kysymykseen numero 14.

4. Kuinka monta vasenkätistä oppilasta sinulla on arviolta ollut muskareissa? 1-2 / 2-5 / 5-10 / 10-20 / 20-50 / 50
5. Miten olet huomannut, että muskarioppilas on vasenkätinen?
6. Onko oppilaan vasenkätisyys aiheuttanut haasteita/ongelmia muskareissa sinulle opettajana?
7. Jos vastasit edelliseen kysymykseen (6.) "Kyllä", kerro/kuvaile tarkemmin minkälaisia.
8. Onko vasenkätisyys aiheuttanut haasteita/ongelmia itse vasenkätiselle oppilaalle? Kyllä / Ei / En osaa sanoa
9. Jos vastasit edelliseen (8.) "Kyllä", kerro/kuvaile tarkemmin minkälaisia.
10. Miten olet opettanut ukulelen soittoa vasenkätiselle? Oikeakätisesti (kaula vasemmalle) / Vasenkätisesti (kaula oikealle) / Muulla tavoin
11. Jos vastasit edelliseen kysymykseen (10.) "Muulla tavoin", kerro/kuvaile tarkemmin miten.

12. Kerro mahdollisia syitä valitsemallesi opetustavalle vasenkätisen soitonopetuksessa.

13. Miten arvioisit vasenkätisen soiton oppimisen tarvitsemaa aikaa verrattuna oikeäkätisiin? Ei ollenkaan enemmän aikaa / Vähän enemmän aikaa / Jonkin verran enemmän aikaa / Paljon enemmän aikaa / Erittäin paljon enemmän aikaa / En osaa sanoa

14. Onko muskareissasi vasenkätisten soittimia tai muita tarvikkeita? Kyllä / Ei / En osaa sanoa

15. Jos vastasit edelliseen kysymykseen (14.) "Kyllä", kerro tarkemmin mitä vasenkätisten soittimia/tarvikkeita ym. muskareissasi on.

16. Mikä on ajatuksesi vasenkätisyyden huomioinnista sinun muskariryhmissäsi?

17. Missä opetat? Musiikkiopisto / Konservatorio / Seurakunnan musiikkileikkikoulu / Yksityinen musiikkileikkikoulu / Päiväkodin musiikkileikkikoulu / MLL:n musiikkileikkikoulu / Muu, mikä?

18. Oletko oikea- vai vasenkätinen? Oikea / Vasen

19. Mikä on korkein saavuttamasi koulutustaso? Perusasteen tutkinto / Keskiasteen tutkinto / Keskiasteen tutkinto – ylioppilas / Alempi korkeakoulututkinto / Ylempi korkeakoulututkinto / Tohtorintutkinto / Muu, mikä?

20. Oma työkokemus vuosina? Alle vuosi / 1-2v / 2-5v / 5-10v / 10-20v / 20-30v / yli 30v